

KAZAKİSTAN

TARIM SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Rapor Tarihi : 18/03/2025

Raporu Hazırlayan : Almatı Ticaret Ataşeliği

İÇİNDEKİLER

1. ÜLKE PAZARINDA TARIM SEKTÖRÜ	6
1.1 TARIMSAL ÜRETİM:.....	6
1.1.1 Tarımsal Üretimde Başlıca Ürünler	6
1.1.2 Tarımsal Üretim Yöntemleri ve Teknolojiler.....	6
1.1.3 Tarımsal Üretim Ekonomiyeye Katkısı	6
1.1.4 Zorluklar ve Sorunlar.....	7
1.1.5 Gelecekteki Fırsatlar	7
1.2 ORTALAMA ÜRETİCİ FİYATLARI:	7
1.2.1 Tahıllar ve Hububat Fiyatları	7
1.2.2 Yağlı Tohumlar.....	7
1.2.3 Pamuk Fiyatları.....	8
1.2.4 Meyve ve Sebze Fiyatları.....	8
1.2.5 Hayvancılık Ürünleri.....	8
1.2.6 Genel Üretici Fiyatları ve Dış Ticaret.....	8
1.3 TARIM SEKTÖRÜNDE ÜRETİCİ YERLİ FİRMALAR VE BİRLİKLERE İLİŞKİN BİLGİLER.....	9
1.3.1 Kazakistan'daki Önemli Tarım Firmaları	9
1.3.2 Tarım Üretici Birlikleri ve Dernekleri	9
1.3.3 Üretici Birlikleri ve Derneklerin Rolü	9
1.3.4 Tarım Sektörüne Yönelik Yatırımcı Destekleme Kuruluşları	10
1.3.5 Yerli Tarım Üreticilerinin Sorunları ve Zorlukları	10
1.4 TARIM SEKTÖRÜNDE PERAKENDE VE TOPTAN SATIŞLARA İLİŞKİN BİLGİLER:	10
1.4.1 Toptan Satışlar	11
1.4.2 Perakende Satışlar.....	11
1.4.3 Toptan ve Perakende Pazarındaki Ana Zorluklar.....	11
1.4.4 Kazakistan'da Tarım Ürünlerinin Satışına Yönelik Vergiler ve Yasal Düzenlemeler	12
1.4.5 Gelecekteki Potansiyel ve Fırsatlar.....	12
2. ÜLKENİN SEKTÖRDE DIŞ TİCARETİ	13
2.1. TARIM SEKTÖRÜNDE ÜLKENİN EN FAZLA İTHALAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE.....	13
2.2. TARIM SEKTÖRÜNDE ÜLKENİN EN FAZLA İHRACAT GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İLK 10 ÜLKE	13
2.3. TARIM SEKTÖRÜNDE ÜLKENİN EN FAZLA İTHALAT YAPTIĞI ÜRÜNLER (10 ÜRÜN)	13
2.4. TARIM SEKTÖRÜNDE ÜLKENİN EN FAZLA İHRACAT YAPTIĞI ÜRÜNLER (10 ÜRÜN).....	14
3. TARIM SEKTÖRÜNDE ÜLKEMİZDEN KAZAKİSTAN'A İHRACAT	14
3.1. SEKTÖRDE ÜLKEMİZİN KAZAKİSTAN'A İHRACATI (1.000 \$)	14
3.2. TARIM SEKTÖRÜNDE ÜLKEMİZİN KAZAKİSTAN'A İHRACATI (TON).....	14
4. TARIM SEKTÖRÜNDE İHRACAT YOLUYLA PAZARA GİRİŞ	15
4.1 TARIM SEKTÖRÜ'İÇİN KAZAKİSTAN'IN HEDEF BÖLGELER/ŞEHİRLER/EYALETLER.....	15
4.2 KAZAKİSTAN TARIM SEKTÖRÜNDE ÖNDE GELEN FİRMALAR VE PAZARIN YAPISI.....	15
4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri.....	15
4.3 TARIM SEKTÖRÜNÜN İTHALATINDA ZORUNLU BELGELER	15
4.4 SEVK ÖNCESİ İNCELEME ZORUNLULUĞU VE YETKİLENDİRİLMİŞ GÖZETİM ŞİRKETLERİ	16
4.5 TARIM SEKTÖRÜNDEKİ ÖNEMLİ FUARLAR VE TARİHLERİ	16
4.6 TARIM SEKTÖRÜ'FİRMALARINA HİTAP EDEN VE GERÇEKLEŞTİRİLECEK TİCARET HEYETLERİ	16
4.7 TARIM SEKTÖRÜNDE İHALE YAYIMLAYAN KAMU KURUMLARI İLE İLGİLİ BİLGİLER	16
4.8 KAZAKİSTAN'IN TÜRKİYE VE DİĞER ÜLKELERLE STA/TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMALARİ	16
4.9 TERCİHLİ TARİFEDEN YARARLANMAK İÇİN GEREKEN BELGELER	17
4.10 KAZAKİSTAN TARIM SEKTÖRÜNDE STANDARTLAR	17
4.10.1 Kazakistan Ulusal Tarım Standartları (GOST)	17
4.10.2 Kazakistan Tarım Ürünleri İhracat Standartları	18
4.10.3 Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Standartları	18

4.10.4 Organik Tarım Standartları	18
4.10.5 Kazakistan Tarım Ürünleri Kalite Denetimi.....	18
4.10.6 Tarımda Sürdürülebilirlik Standartları	19
4.11 KAZAKİSTAN TARIM SEKTÖRÜNDE ETİKETLEME.....	19
4.11.1 Kazakistan'da Tarım Ürünleri Etiketleme Standartları	19
4.11.2 Kazakistan'da Gıda Ürünleri Etiketleme İçin Özel Gereksinimler.....	19
4.11.3 Uluslararası Etiketleme Düzenlemeleri ve Kazakistan İhracatı	20
4.11.4 Organik Tarım Ürünleri Etiketleme	20
4.11.5 Etiketleme Dil Gereksinimleri.....	20
4.11.6 Gümrük Denetimleri ve Etiketleme Uygulamaları.....	20
4.12 KAZAKİSTAN TARIM SEKTÖRÜNDE AMBALAJLAMA.....	20
4.12.1 Kazakistan'da Ambalajlama Yöntemleri ve Gereksinimleri	21
4.12.2 Ambalajlama Standartları ve Düzenlemeleri.....	21
4.12.3 Ambalajlama İçin Zorunlu Etiketleme Gereksinimleri.....	21
4.12.4 İhracat İçin Ambalajlama Gereksinimleri.....	22
4.12.5 Ambalajlama ve Gümrük Düzenlemeleri	22
4.13 KAZAKİSTAN'DA LOJİSTİK	22
4.13.1 Taşıma Modları	22
4.13.2 Nakliye Süresi ve Güzergâhlar.....	23
4.13.3. En Fazla Tercih Edilen Taşıma Modları.....	23
4.13.4. Önemli Lojistik Güzergâhları ve Taşıma Bağlantıları	23
4.13.5 Kazakistan-Türkiye Lojistik İlişkileri	24
4.13.6. Gelişen Lojistik Güzergâhları	24
4.13.7. Lojistikte Zorluklar ve Fırsatlar.....	25
4.14 KAZAKİSTAN DAĞITIM KANALLARI	25
4.14.1 Dağıtım Kanalları Türleri	25
4.14.2 Önde Gelen Dağıtım Firmaları ve İşbirlikleri.....	26
4.14.3 Ticaret ve Dağıtımın Zorlukları ve Fırsatlar.....	26
4.15 E-TİCARET (SINIR ÖTESİ E-TİCARET/E-İHRACAT)	27
4.15.1 Kazakistan'daki Pazaryerleri	27
4.15.2 Özel Günler, Bayramlar vb.	27
4.15.3 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları.....	28
4.15.4 E-Ticarettaki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri.....	28
4.15.5 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler	28
4.15.6 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı Kargo ve Sipariş Karşılama Hizmetleri)	28
4.16 KAZAKİSTAN'DA TANITIM VE PAZARLAMA	29
4.16.1 Pazarlama Stratejileri.....	29
4.16.2 Pazarlama Kanalları	29
4.16.3 Pazarlama Mesajları ve İletişim.....	30
4.16.4 Fiyatlandırma Stratejisi.....	30
4.16.5 Rakip Analizi	30
4.16.6 Dijital Reklamcılık.....	31
4.16.7 Etkinlik Pazarlama ve Sponsorluk.....	31
4.17 KAZAKİSTAN TARIM SEKTÖRÜNDE TÜKETİCİ/ALICI TERCİHLERİ VE SON TRENDLER	31
4.17.1 Tüketici Tercihleri ve Davranışları.....	31
4.17.2 Son Trendler ve Yenilikler	32
4.17.3 Tüketici İhtiyaçları ve Talepleri.....	32
4.17.4 Öne Çıkan Tarım Ürünleri ve Sektörler	32
4.18 KAZAKİSTAN TARIM SEKTÖRÜNDE VERGİLER	33
4.18.1 Gümrük Vergisi (Customs Duties).....	33
4.18.2 Katma Değer Vergisi (KDV) (Value Added Tax - VAT)	33
4.18.3 Özel Tüketim Vergisi (Excise Tax)	33
4.18.4 İlave Gümrük Vergisi (Additional Customs Duty)	34
4.18.5 Anti-Dumping Vergisi (Anti-Dumping Duty)	34

4.18.6 Diğer Vergi Türleri.....	34
4.18.7 Vergi İstisnaları ve Teşvikler	34
4.19 KAZAKİSTAN TARIM SEKTÖRÜNE YÖNELİK VE GENEL TARİFE DIŞI ENGELLER.....	34
4.19.1 Gıda Güvenliği ve Sağlık Standartları	35
4.19.2 Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon	35
4.19.3 Çevre Düzenlemeleri	35
4.19.4 Gümrük Prosedürleri ve Zorunlu Belgeler.....	35
4.19.5 Sübvansiyonlar ve Koruyucu Politikalar	36
4.19.6 Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sigortası Zorunluluğu.....	36
5. TARIM SEKTÖRÜNDE İHRACATÇILARIMIZI BEKLEYEN FIRSATLAR.....	36
5.1 ARTAN TALEP	36
5.2 E-TİCARETİN YAYGINLAŞMASI	37
5.3 SERBEST TİCARET ANLAŞMASI (STA) VE GÜMRÜK KOLAYLIKLARI	37
5.4 TÜRK TARIM ÜRÜNLERİNE OLAN GÜVEN	37
5.5 KAZAKİSTAN’IN YATIRIM POTANSİYELİ	37
5.6 KAZAKİSTAN’DA TARIM VE GIDA SEKTÖRÜNE OLAN YATIRIM.....	37
5.7 YERLİ ÜRETİM İLE REKABET ETME FIRSATLARI.....	38
6. TARIM SEKTÖRÜNDE İHRACATÇILARIMIZI BEKLEYEN TEHDİTLER.....	38
6.1 YOĞUN REKABET ORTAMI	38
6.2 KORUMACI POLİTİKALAR VE GÜMRÜK ENGELLERİ	38
6.3 TÜKETİCİ TERCİHLERİNDEKİ FARKLILIKLAR	38
6.4 EKONOMİK DALGALANMALAR.....	39
6.5 SİYASİ İSTİKRARSIZLIK VE YÖNETİMSEL DEĞİŞİKLİKLER	39
6.6 ALTYAPI EKSİKLİKLERİ	39
6.7 YÜKSEK ULAŞIM MALİYETLERİ.....	39
6.8 DOĞAL AFETLER VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	39
7. İHRACATIN ARTIRILMASI İÇİN FİRMALARA ÖNERİLER.....	40
7.1 PAZAR ARAŞTIRMASI VE YEREL İHTİYAÇLARI ANLAMAK	40
7.2 YEREL İŞBİRLİKLERİ VE DAĞITIM AĞI OLUŞTURULMASI	40
7.3 KALİTE STANDARTLARINA VE YEREL DÜZENLEMELERE UYUM.....	40
7.4 REKABETÇİ FİYATLANDIRMA STRATEJİSİ	40
7.5 E-TİCARET VE DİJİTAL PAZARLAMA YÖNTEMLERİNİN KULLANILMASI.....	41
7.6 TARIM FUARLARI VE TİCARET HEYETLERİNE KATILIM	41
7.7 İHRACAT LOJİSTİĞİ VE NAKLİYE İYİLEŞTİRMELERİ	41
7.8 HEDEFE YÖNELİK PAZARLAMA VE REKLAM STRATEJİLERİ.....	41
7.9 FİNANSAL DESTEK VE TEŞVİKLERDEN YARARLANMA.....	41
7.10 ÜRÜN ÇEŞİTLİLİĞİ VE İNOVASYON.....	41
8. DİĞER HUSUSLAR.....	42
8.1 YASAL DÜZENLEMELER VE İTHALAT PROSEDÜRLERİ	42
8.2 EKONOMİK DURUM VE SİYASİ İSTİKRAR.....	42
8.3 KÜLTÜREL FARKLILIKLAR VE İŞ YAPMA KÜLTÜRÜ	42
8.4 LOJİSTİK VE ALTYAPI.....	42
8.5 YEREL PAZARIN POTANSİYELİ VE TALEP ARTIŞI.....	42
8.6 DEVLET TEŞVİKLERİ VE DESTEKLER.....	43
8.7 DIŞ TİCARETİN DİJİTALLEŞMESİ VE E-TİCARET	43
8.8 TİCARET HACMİNİN ARTMASI VE YENİ PAZARLAR.....	43
8.9 YEREL İHRACATÇI FİRMALARIN GÜÇLENDİRİLMESİ	43
9. KAZAKİSTAN’DA TARIM SEKTÖRÜNDE YATIRIM YAPAN TÜRK FİRMALARI...43	

10. GENEL DEĞERLENDİRME.....	45
11. YARARLI ADRESLER	47
12. KAYNAKÇA	49

KAZAKİSTAN TARIM SEKTÖRÜ

1. Ülke Pazarında Tarım Sektörü

1.1 Tarımsal Üretim:

Kazakistan, geniş toprak alanlarına sahip bir ülke olarak, tarım sektöründe önemli bir üretim kapasitesine sahiptir. Tarım ürünleri, ülkenin ekonomisinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle buğday, arpa, mısır, ayçiçeği, sebze ve meyve üretimi öne çıkmaktadır. Kazakistan, özellikle buğday üretiminde dünyada önde gelen ülkelerden biridir ve buğdayın büyük kısmı ihracata yöneliktir. Ayrıca, Kazakistan'da hayvancılık sektörü de önemli bir yer tutar, özellikle et, süt ve deri üretimi açısından öne çıkmaktadır.

1.1.1 Tarımsal Üretimde Başlıca Ürünler

- 1) **Tahıllar:** Kazakistan, dünya çapında önemli bir buğday üreticisi ve ihracatçısıdır. Buğday, ülke tarımının bel kemiğini oluşturur ve Kazakistan'ın toplam tarımsal üretiminin büyük bir kısmını kapsar. Ayrıca, arpa, mısır ve yulaf gibi diğer tahıllar da geniş alanlarda yetiştirilmektedir.
- 2) **Yağlı Tohumlar:** Ayçiçeği ve soya fasulyesi, Kazakistan'da yetiştirilen başlıca yağlı tohumlardır. Bu ürünler, hem iç pazarda hem de ihraç edilerek önemli gelir kaynakları yaratmaktadır.
- 3) **Pamuk:** Kazakistan, pamuk üretimi açısından Orta Asya'nın en önemli ülkelerinden biridir. Pamuk, özellikle ülkenin güney bölgelerinde yaygın olarak yetiştirilir.
- 4) **Meyve ve Sebze:** Kazakistan'da meyve ve sebze üretimi, özellikle Almatı ve güney bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Elma, şeftali, kiraz gibi meyveler, domates, patates, soğan ve havuç gibi sebzeler, yerel tüketime ek olarak önemli ihracat ürünleri arasındadır.
- 5) **Hayvancılık:** Kazakistan, özellikle et ve süt üretimi konusunda büyük bir potansiyele sahiptir. Sığır, koyun, keçi ve manda gibi hayvanların yetiştirilmesi yaygındır. Ayrıca, Kazakistan'da et işleme ve süt ürünleri üretimi de hızla gelişmektedir.

1.1.2 Tarımsal Üretimin Yöntemleri ve Teknolojiler

Kazakistan'da tarımsal üretim genellikle geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Ancak, son yıllarda tarımda modern teknolojilerin kullanımı artmış ve bu da verimliliği artırmıştır. Özellikle sulama, toprak işleme, gübreleme ve mahsul koruma konularında teknolojik gelişmeler, tarım sektörünün daha verimli hale gelmesine yardımcı olmaktadır.

Kazakistan'da yer alan geniş araziler, büyük ölçekli çiftçilik için elverişli bir ortam oluşturmaktadır. Bununla birlikte, su kaynakları ve sulama altyapısının sınırlı olması, bazı bölgelerde verimliliği olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, modern sulama teknolojilerinin kullanılması büyük önem taşımaktadır.

1.1.3 Tarımsal Üretimin Ekonomiye Katkısı

Kazakistan ekonomisinde tarım sektörü, önemli bir rol oynamaktadır. Tarım, ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasının (GSYİH) önemli bir kısmını oluşturur ve büyük bir istihdam kaynağıdır. Tarım sektörü aynı zamanda Kazakistan'ın dış ticaretinde de önemli bir yere sahiptir. Kazakistan, buğday, arpa, mısır, pamuk ve diğer tarım ürünlerini ihraç ederek, özellikle Rusya, Çin ve Orta Asya ülkeleri başta olmak üzere dünya pazarlarında önemli bir yer edinmiştir.

1.1.4 Zorluklar ve Sorunlar

Tarım sektöründe karşılaşılan en büyük zorluklar arasında su kaynaklarının sınırlılığı, toprak erozyonu, iklim değişikliği ve düşük verimli sulama sistemleri yer almaktadır. Ayrıca, tarım sektöründe çalışan işgücünün eğitimsizlik ve modern tarım tekniklerinin yetersiz kullanımı gibi problemler de üretim verimliliğini olumsuz etkileyebilmektedir. Kazakistan hükümeti, bu sorunlarla mücadele etmek ve tarımsal üretimi artırmak için çeşitli projeler başlatmıştır.

1.1.5 Gelecekteki Fırsatlar

Kazakistan'ın tarım sektörü, artan iç talep ve dış pazarlar için önemli fırsatlar sunmaktadır. E-ticaretin gelişmesi ve dijitalleşme ile birlikte, Kazakistan'daki tarım ürünlerinin yurtiçi ve yurtdışı pazarlara ulaşımı daha kolay hale gelmektedir. Ayrıca, tarımda sürdürülebilirlik ve çevre dostu üretim yöntemlerine yönelik artan ilgi, sektördeki potansiyeli artırmaktadır.

Sonuç olarak, Kazakistan'ın tarım sektörü büyümeye ve gelişmeye devam etmektedir. Modern teknolojilerin kullanımı, altyapı iyileştirmeleri ve devletin sektöre verdiği destekle birlikte, Kazakistan tarım sektörü, küresel pazarlarda rekabet edebilecek kapasiteye ulaşabilir. Bu durum, Türk firmaları için de önemli fırsatlar sunmaktadır.

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları:

Kazakistan'daki tarım ürünlerinin üretici fiyatları, ulusal ve uluslararası piyasalara göre değişiklik gösterebilmektedir. Üretici fiyatları genellikle yerel arz ve talep, hava koşulları ve global pazar fiyatları gibi faktörlerden etkilenmektedir. Bu fiyatlar, ürün çeşitliliği, üretim miktarı ve kaliteye bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Kazakistan'da tarım sektöründeki üretici fiyatları, ülkenin geniş toprak alanları, tarımsal ürün çeşitliliği ve iklim koşullarına bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Tarım sektöründeki üretici fiyatları, hem iç pazarın hem de ihracatın talep ve arzına göre şekillenir. Aşağıda Kazakistan tarım sektöründeki ortalama üretici fiyatlarının genel bir değerlendirmesi yer almaktadır.

1.2.1 Tahıllar ve Hububat Fiyatları

Kazakistan, dünya çapında önemli bir buğday üreticisi olduğu için buğday fiyatları, ülke tarımının en önemli göstergelerinden biridir. Buğday fiyatları, iç talep ve dış pazar taleplerine göre değişkenlik göstermektedir.

- Buğday Fiyatları: Kazakistan'da buğday fiyatları, yıllık üretim miktarına, küresel pazar koşullarına ve iklimsel faktörlere göre değişmektedir. 2023 yılı itibarıyla, buğdayın ton başına fiyatı ortalama 200-220 USD arasında değişmektedir.

- Arpa Fiyatları: Arpa da önemli bir tarım ürünü olup, genellikle buğday fiyatlarının arkasından gelir. 2023 yılı itibarıyla, arpa fiyatları ton başına yaklaşık 150-170 USD seviyelerinde işlem görmektedir.

- Mısır Fiyatları: Mısır, Kazakistan'da daha çok hayvancılık sektörüne yönelik olarak üretilmektedir. Mısır fiyatları, 2023 yılı itibarıyla ton başına yaklaşık 180-210 USD arasında değişmektedir.

1.2.2 Yağlı Tohumlar

Yağlı tohumlar da, Kazakistan tarım sektöründe önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle ayçiçeği ve soya fasulyesi gibi ürünler, hem iç pazarda hem de ihracat için büyük talep görmektedir.

- Ayçiçeği Fiyatları: Ayçiçeği fiyatları, Kazakistan'ın tarımda önemli bir üretici olduğu yağlı tohumlar arasında yer alır. 2023 yılı itibarıyla, ayçiçeği fiyatları ton başına ortalama 400-420 USD seviyelerindedir.

- Soya Fasulyesi Fiyatları: Soya fasulyesi, özellikle hayvancılık sektörüne yönelik önemli bir yem kaynağıdır. 2023 yılı itibarıyla, soya fasulyesi fiyatları ton başına yaklaşık 380-400 USD arasında değişmektedir.

1.2.3 Pamuk Fiyatları

Kazakistan, Orta Asya'nın en büyük pamuk üreticilerinden biridir. Pamuk üretimi özellikle ülkenin güney bölgelerinde yaygındır.

- Pamuk Fiyatları: Pamuk fiyatları dünya piyasalarındaki dalgalanmalara bağlı olarak değişir. 2023 yılı itibarıyla, Kazakistan'da pamuk fiyatları ton başına yaklaşık 1,300-1,400 USD arasında işlem görmektedir.

1.2.4 Meyve ve Sebze Fiyatları

Kazakistan, meyve ve sebze üretiminde de önemli bir potansiyele sahiptir. Meyve ve sebze fiyatları, iç talep ve ihracat ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmektedir.

- Elma Fiyatları: Kazakistan'da elma üretimi özellikle Almatı bölgesinde yoğunlaşmıştır. 2023 yılı itibarıyla, elma fiyatları ton başına yaklaşık 500-600 USD seviyelerinde işlem görmektedir.

- Domates Fiyatları: Domates, Kazakistan'da yaygın olarak yetiştirilen sebzeler arasında yer alır. 2023 yılı itibarıyla, domates fiyatları ton başına 300-350 USD arasında değişmektedir.

- Patates Fiyatları: Patates fiyatları, özellikle yerel pazarda ve ihracatta talep gören bir üründür. 2023 yılı itibarıyla, patates fiyatları ton başına 150-170 USD seviyelerinde işlem görmektedir.

1.2.5 Hayvancılık Ürünleri

Hayvancılık sektörü de Kazakistan tarımının önemli bir parçasıdır. Süt, et ve deri gibi hayvansal ürünler, hem iç piyasada hem de dış pazarlarda talep görmektedir.

- Süt Fiyatları: Kazakistan'da süt fiyatları, süt üreticilerinin maliyetlerine göre değişir. 2023 yılı itibarıyla, süt fiyatları litre başına yaklaşık 0.75-1.00 USD arasında işlem görmektedir.

- Et Fiyatları: Et fiyatları, özellikle sığır eti ve koyun eti gibi ürünler, hem iç pazar hem de ihracat açısından önemlidir. 2023 yılı itibarıyla, sığır eti fiyatları kilogram başına 5-6 USD, koyun eti fiyatları ise kilogram başına 4-5 USD arasında işlem görmektedir.

1.2.6 Genel Üretici Fiyatları ve Dış Ticaret

Kazakistan tarım sektörü, dış ticaretle yakından bağlantılıdır ve bu nedenle üretici fiyatları, küresel talep ve arz koşullarına göre şekillenir. Kazakistan, özellikle buğday, arpa, mısır ve pamuk gibi tarım ürünlerinde önemli bir ihracatçıdır. Üretici fiyatları, dış pazarlara yapılan ihracatın büyüklüğü ve iç pazarın talebine göre değişiklik göstermektedir.

Özetle, Kazakistan'da tarım sektöründe üretici fiyatları, hem iç pazarın talebi hem de dış ticaretin etkisiyle değişkenlik göstermektedir. Ülke, tarım ürünlerinde büyük bir üretici olmasının yanı sıra, bu ürünlerin önemli bir kısmını ihraç etmektedir. Bu nedenle, Kazakistan'da tarım sektöründeki fiyatlar, küresel piyasalardaki dalgalanmalara duyarlı olabilmektedir.

1.3 Tarım Sektöründe Üretici Yerli Firmalar ve Birliklere İlişkin Bilgiler

Kazakistan'da tarım sektöründe faaliyet gösteren birçok yerli firma bulunmaktadır. Bunlar arasında büyük ölçekli çiftlikler, kooperatifler ve tarım şirketleri yer alır. Ayrıca tarım üreticilerinin bir araya geldiği birçok birlik ve dernek de bulunmaktadır. Bu birlikler, çiftçilere destek sağlamak, ürünlerini daha verimli şekilde pazarlamak ve ortak sorunları çözmek amacıyla faaliyet göstermektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, Kazakistan, büyük tarım potansiyeline sahip bir ülkedir ve tarım sektöründe birçok yerli firma ve üretici birliği/derneği faaliyet göstermektedir. Bu firmalar, ülkedeki tarım ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve ihracatı ile ilgilenmekte olup, yerli ve yabancı yatırımcılar için de önemli fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca, tarım sektöründeki üretici birlikleri ve dernekler, tarım politikalarını etkilemek, üreticilerin çıkarlarını savunmak ve sektördeki gelişmeleri izlemek amacıyla faaliyet göstermektedir.

1.3.1 Kazakistan'daki Önemli Tarım Firmaları

Kazakistan tarım sektöründe faaliyet gösteren yerli firmalar genellikle büyük ölçekli tarım işletmeleri olup, bu firmalar buğday, arpa, pamuk, mısır ve diğer tarım ürünlerinin üretimi ve işlenmesiyle ilgilenmektedir. Öne çıkan bazı yerli firmalar şunlardır:

- KazAgro: KazAgro, Kazakistan'ın tarım sektöründe faaliyet gösteren en büyük devlet destekli kuruluşlardan biridir. Bu şirket, tarım finansmanı, tohumculuk, sulama, gübre ve tarım makineleri sağlama gibi çeşitli alanlarda hizmet vermektedir.
- Agroprodukt: Agroprodukt, Kazakistan'ın önde gelen tarım üreticilerinden birisidir ve özellikle buğday, arpa ve mısır üretimiyle bilinmektedir.
- Kusto Group: Bu grup, Kazakistan'ın tarım sektöründe önemli bir oyuncudur ve özellikle meyve, sebze ve tahıl ürünleri yetiştiriciliğiyle ilgilenmektedir.

1.3.2 Tarım Üretici Birlikleri ve Dernekleri

Kazakistan'da tarım sektörünü temsil eden birçok birlik ve dernek bulunmaktadır. Bu kuruluşlar, tarım üreticilerinin haklarını savunmak, sektördeki en iyi uygulamaları teşvik etmek ve hükümetle olan ilişkilerde çiftçilere yardımcı olmak amacıyla faaliyet göstermektedir. Bazı önemli tarım üretici birlikleri ve dernekleri şunlardır:

- Kazakistan Tarım Üreticileri Birliği (KAZAGRO): Yukarıda da değinildiği gibi bu birlik, Kazakistan'daki tarım üreticilerinin sesini duyurmayı amaçlamakta olup, tarım sektörünün gelişmesi için çeşitli projeler yürütmektedir. Üyeleri arasında büyük ölçekli tarım işletmeleri ve küçük çiftçiler yer almaktadır.
- Kazakistan Çiftçi Birliği (Kazakhstan Farmers Union): Bu birliğin amacı, Kazakistan'daki çiftçilerin ve tarım üreticilerinin haklarını savunmak ve sektördeki problemlerin çözülmesi için devletle işbirliği yapmaktır. Aynı zamanda çiftçilere eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır.
- Kazakistan Tarım Sanayi Derneği (Kazakhstan Agribusiness Association): Bu dernek, Kazakistan'da tarım sanayi sektörünü geliştirmeyi amaçlamakta ve özellikle tarım ürünlerinin işlenmesi, gıda üretimi ve tarım teknolojilerinin geliştirilmesi konusunda faaliyet göstermektedir.

1.3.3 Üretici Birlikleri ve Derneklerin Rolü

Tarım üretici birlikleri ve dernekleri, Kazakistan'daki tarım sektörü için önemli bir rol oynamaktadır. Bu birlikler, devletin tarım politikalarını etkilemek, sektördeki zorlukları çözmek ve üreticilerin ekonomik çıkarlarını korumak amacıyla faaliyet göstermektedir. Ayrıca, bu birlikler ve dernekler, tarımda verimlilik artırıcı teknolojilerin tanıtılması ve uygulanması, pazarlama ağlarının

genişletilmesi ve tarım ürünlerinin ihracatının teşvik edilmesi gibi konularda da aktif olarak çalışmaktadır.

- Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri: Birçok tarım birliği ve derneği, üyelerine tarımda verimliliği artırmaya yönelik eğitimler düzenlemekte ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Bu hizmetler, üreticilerin modern tarım tekniklerini öğrenmesine, verimliliği artırmasına ve rekabet gücünü güçlendirmesine yardımcı olmaktadır.

- Hükümetle İşbirliği: Tarım üreticileri birlikleri, Kazakistan hükümetiyle işbirliği yaparak tarım sektörüne yönelik çeşitli teşvik ve destek programlarını gündeme getirmektedir. Bu birimler, tarım politikalarının şekillendirilmesinde etkili bir rol oynamaktadır.

1.3.4 Tarım Sektörüne Yönelik Yatırımcı Destekleme Kuruluşları

Kazakistan'da tarım sektöründe faaliyet gösteren yerli firmalar, devletin sağladığı çeşitli desteklerden de faydalanmaktadır. Bu destekler, yatırımcıları teşvik etmek, sektördeki yenilikçi projeleri desteklemek ve tarım üretiminin artmasını sağlamak amacıyla sunulmaktadır. Öne çıkan bazı devlet destekli tarım kuruluşları şunlardır:

- KazAgroFinans: KazAgroFinans, tarım sektöründe faaliyet gösteren firmaların finansman ihtiyaçlarını karşılamak için devlet destekli krediler ve finansal destekler sunan bir kuruluştur.

- Kaznex Invest: Kaznex Invest, Kazakistan'ın tarım sektörüne yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcılara yönlendirme yapan bir kuruluştur. Yatırımcılar, Kaznex Invest aracılığıyla tarım sektörüne yatırım yapma fırsatlarını öğrenebilirler.

1.3.5 Yerli Tarım Üreticilerinin Sorunları ve Zorlukları

Kazakistan'daki tarım üreticilerinin karşılaştığı bazı zorluklar şunlardır:

- İklim Değişiklikleri ve Doğal Afetler: Kazakistan'ın geniş yüzölçümü ve çeşitli iklim bölgeleri, tarımda belirsizliklere ve risklere yol açmaktadır. Özellikle kuraklık ve aşırı sıcaklıklar, ürün verimliliğini olumsuz etkileyebilmektedir.

- Finansman Sorunları: Tarım sektörü büyük yatırımlar gerektiren bir sektördür ve çoğu yerli üretici, finansal kaynak bulmada zorluk çekmektedir. Bu durum, tarım işletmelerinin büyümesini engelleyebilmektedir.

- Pazar Erişimi: Kazakistan'daki yerli üreticiler, ürünlerini yurt dışına ihraç etmekte zorluklar yaşayabilmektedir. Pazara erişim, lojistik ve yüksek taşıma maliyetleri gibi sorunlar, ihracat potansiyelini kısıtlayabilmektedir.

Özetle, Kazakistan tarım sektöründeki yerli firmalar ve üretici birlikleri/dernekleri, ülkenin tarım üretiminin artmasında ve sektördeki verimliliğin yükseltilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, sektördeki üreticiler için finansman, pazar erişimi ve iklimsel zorluklar gibi engeller bulunmaktadır. Bu nedenle, yerli firmaların devlet destekli finansman olanaklarından ve uluslararası işbirliklerinden faydalanarak bu engelleri aşmaları mümkündür.

1.4 Tarım Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgiler:

Tarım sektöründe üreticiler, ürünlerini perakende ve toptan satış kanallarına sunmaktadır. Perakende satışlar genellikle yerel pazarlarda ve süpermarketlerde yapılırken, toptan satışlar ise daha büyük ölçekli dağıtım ağları aracılığıyla gerçekleştirilir. Kazakistan'da özellikle buğday, et, süt ürünleri gibi gıda maddeleri perakende ve toptan piyasada yüksek talep görmektedir.

Kazakistan'da tarım sektöründeki perakende ve toptan satışlar, ülkenin tarım ürünlerinin üretimi ve dağıtımı açısından önemli bir yer tutmaktadır. Ülke, geniş yüzölçümü ve çeşitli iklim koşulları sayesinde farklı tarım ürünlerinin yetiştirilmesine olanak tanırken, aynı zamanda bu ürünlerin tüketiciye ulaşmasında önemli lojistik ve dağıtım süreçleri bulunmaktadır. Hem perakende

hem de toptan satışlarda çeşitli yapı ve stratejiler söz konusu olup, bu süreçler yerli üreticiler ve ithalatçılar için önemli fırsatlar sunmaktadır.

1.4.1 Toptan Satışlar

Kazakistan'da toptan satışlar, özellikle büyük ölçekli üreticiler, dağıtım şirketleri ve perakendeciler arasında yapılmaktadır. Toptan satışlar, genellikle tarım ürünlerinin en büyük alıcıları olan büyük süpermarketler, distribütörler ve gıda işleme firmalarına yöneliktir. Ayrıca, Kazakistan'ın iç pazarında toptan satış yapan büyük firmalar, ürünleri yurt dışına ihraç eden firmalarla işbirliği yaparak da genişlemektedir.

Toptan satışlara ilişkin bazı önemli noktalar:

- Büyük Toptan Dağıtım Firmaları: Kazakistan'daki büyük toptan dağıtım firmaları, büyük süpermarketler ve gıda zincirlerine ürün tedarik etmektedir. Bu firmalar, ülke genelinde tarım ürünlerinin ulaşımını sağlamak için gelişmiş lojistik ağına sahiptir.

- Bölgesel Dağıtım: Kazakistan'ın büyük coğrafi alanı, tarım ürünlerinin dağıtımında bölgesel farklılıklar yaratmaktadır. Ürünler, yerel depolama ve lojistik merkezlerine gönderildikten sonra, bölgesel toptancılara dağıtılır.

- İhracat Potansiyeli: Kazakistan, aynı zamanda bazı tarım ürünlerini komşu ülkeler ve dünya genelindeki pazarlara ihraç etmektedir. Bu nedenle toptan satışlar, uluslararası ticaretin bir parçası haline gelmiştir.

1.4.2 Perakende Satışlar

Kazakistan'daki perakende satışlar, tarım ürünlerinin doğrudan tüketicilere ulaştığı kanaldır. Perakende pazarındaki firmalar, tüketicilerin taze gıda ürünlerine, işlenmiş gıda ürünlerine ve diğer tarım ürünlerine olan taleplerine yanıt vermektedir. Ülke genelinde çok sayıda perakende zinciri bulunmakla birlikte, yerel pazarlar da önemli bir rol oynamaktadır.

Perakende satışlarla ilgili önemli bilgiler:

- Süpermarketler ve Market Zincirleri: Kazakistan'da yerli ve yabancı süpermarket zincirleri, perakende satışların büyük bir kısmını elinde bulunduruyor. Bu marketlerde, taze meyve, sebze, et ve süt ürünleri gibi tarım ürünleri yer almaktadır.

- Yerel Pazarlar: Kazakistan'da, özellikle büyük şehirlerde, çiftçiler tarafından doğrudan tüketicilere satılan yerel pazarlar da yaygındır. Bu pazarlar, taze ürünlere hızlı erişim imkânı sağlar ve genellikle tüketicilerin düşük fiyatlarla alışveriş yapabileceği alanlardır.

- Online Perakende: Son yıllarda Kazakistan'da online alışverişin artan bir şekilde yaygınlaşmasıyla birlikte, tarım ürünleri de internet üzerinden satılmaktadır. Çiftçiler ve üreticiler, ürünlerini e-ticaret platformları aracılığıyla doğrudan tüketicilere ulaştırmaktadır.

1.4.3 Toptan ve Perakende Pazarındaki Ana Zorluklar

Kazakistan'daki tarım sektöründe toptan ve perakende satışlarla ilgili bazı önemli zorluklar ve engeller de bulunmaktadır. Bu zorluklar, üretim ve tedarik zincirindeki aksaklıkları, lojistik sorunlarını ve yerel taleplere uyum sağlamayı içerir.

- Lojistik Sorunlar: Kazakistan'ın geniş yüzölçümü ve kırsal alanların uzak olması, tarım ürünlerinin zamanında ve verimli bir şekilde taşınmasını zorlaştırmaktadır. Lojistik altyapısındaki yetersizlikler, ürünlerin bozulmasına ve perakende satışlarda tedarik sıkıntılarına yol açabilmektedir.

- Küresel Rekabet: Kazakistan, tarım ürünlerinin önemli bir üreticisi olsa da, özellikle buğday ve mısır gibi ürünlerde küresel pazarlarda ciddi rekabetle karşı karşıyadır. Bu rekabet, yerli üreticilerin daha düşük fiyatlarla ürün satmalarını zorlaştırabilir.

- Fiyat İstikrarsızlığı: Tarım ürünlerinin fiyatları, hava koşullarına ve küresel talebe bağlı olarak dalgalanabilir. Bu, üreticilerin ve perakendecilerin fiyatları sabit tutmasını ve kâr marjlarını korumasını zorlaştırabilir.

1.4.4 Kazakistan'da Tarım Ürünlerinin Satışına Yönelik Vergiler ve Yasal Düzenlemeler

Kazakistan'da tarım sektöründe ürünlerin perakende ve toptan satışları ile ilgili olarak belirli vergi oranları ve düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, sektördeki firmaların faaliyetlerini etkileyebilecek şekilde önemli bir rol oynamaktadır.

- Katma Değer Vergisi (KDV): Kazakistan'da, tarım ürünleri genellikle KDV'den muaf tutulmaktadır, ancak bazı işlenmiş gıda ürünleri ve tarım ekipmanları için KDV uygulanmaktadır.

- Gümrük Vergileri: Kazakistan'a tarım ürünlerinin ithalatı sırasında belirli gümrük vergileri alınmaktadır. Bu vergiler, yerli üreticilerin ürünlerinin rekabetçi fiyatlarla satışa sunulmasını etkilemektedir.

- İthalat Düzenlemeleri: Kazakistan'daki ithalatçılar, yabancı tarım ürünlerini ülkeye sokmadan önce belirli sağlık ve güvenlik standartlarına uymak zorundadır.

1.4.5 Gelecekteki Potansiyel ve Fırsatlar

Kazakistan tarım sektörü, özellikle büyük ölçekli tarım üretimi ve zengin tarımsal çeşitliliği ile önemli bir potansiyele sahiptir. Hem toptan hem de perakende satışlarda birkaç önemli fırsat bulunmaktadır:

- Taze Ürünlere Artan Talep: Tüketiciler, taze meyve ve sebze gibi sağlıklı gıda ürünlerine olan talebi artırmaktadır. Bu talep, yerli üreticiler için yeni pazarlar açmaktadır.

- E-ticaretin Yükselişi: Kazakistan'da internet üzerinden alışveriş yapma oranı arttıkça, tarım ürünlerinin e-ticaret platformları aracılığıyla satılması önemli bir fırsat sunmaktadır.

- İhracat Potansiyeli: Kazakistan, tarım ürünlerinin ihracatını artırma potansiyeline sahip olup, bu ürünlerin başta Rusya, Çin ve Orta Asya ülkelerine satışında önemli fırsatlar bulunmaktadır.

Özetle, Kazakistan'da tarım sektörü, perakende ve toptan satışlar açısından büyük fırsatlar sunmaktadır. Yerli üreticiler, bu pazarları doğru bir şekilde hedefleyerek başarılı olabilirler. Lojistik, fiyat istikrarsızlığı ve gümrük düzenlemeleri gibi zorluklar ise sektördeki firmaların karşılaştığı başlıca engellerdir. Ancak, gelişen e-ticaret altyapısı ve artan sağlıklı gıda talepleri gibi trendler, Kazakistan tarım sektöründe önemli fırsatlar yaratmaktadır.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1. Tarım Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri (\$)	Miktar (ton)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	ÇİN	368 419 493,09	446 690,8	13,97%
2	ÖZBEKİSTAN	224 716 634,17	532 872,9	8,52%
3	UKRAYNA	154 156 402,15	43 360,0	5,84%
4	ABD	145 138 753,62	58 504,8	5,50%
5	TÜRKİYE	144 765 990,82	44 779,5	5,49%
6	İSPANYA	121 986 502,81	3 153,9	4,62%
7	EKVADOR	113 710 183,15	89 077,0	4,31%
8	POLONYA	106 899 692,85	98 708,5	4,05%
9	ALMANYA	96 018 540,26	16 630,3	3,64%
10	NORVEÇ	91 162 159,79	17 204,2	3,46%

2.2. Tarım Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (\$)	Miktar (ton)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	ÖZBEKİSTAN	5 173 746,2	1 301 434 728,29	36,25%
2	ÇİN	2 086 679,7	689 251 149,95	19,20%
3	TACİKİSTAN	1 681 805,7	451 472 304,21	12,58%
4	AFGANİSTAN	1 630 192,8	422 608 621,83	11,77%
5	İRAN	583 064,2	110 674 866,42	3,08%
6	İTALYA	315 169,9	90 144 864,26	2,51%
7	TÜRKİYE	184 881,8	89 180 880,56	2,48%
8	TÜRKMENİSTAN	130 527,6	73 283 378,21	2,04%
9	BELÇİKA	124 383,8	72 001 316,97	2,01%
10	AZERBAYCAN	212 193,1	62 901 197,63	1,75%

2.3. Tarım Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

GTİP	Ürün Adı	İthalat Değeri (\$)	Türkiye'den İthalatı (\$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
210690	Gıda mustahzarları	293 820 096,50	7 294 219,61	2,48%
020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatatı (dondurulmuş)	88 062 148,95	-	-
180690	Çikolata ve çikolata mamulleri	69 240 518,99	7 297 216,91	10,54%
030313	Atlantik ve Tuna somonları	65 394 091,55	-	-
060311	Güller	60 407 098,40	-	-
090240	Çay (siyah çay)	60 273 863,39	13 600,00	0,02%
120600	Ayçiçek tohumu	60 210 878,91	32 169 734,90	53,43%
080390	Muz (taze)	59 608 658,28	10 070,00	0,02%
080521	Turuncgiller (portakal)	56 913 535,49	5 305 332,16	9,32%
170490	Ciklet (sakız)	56 808 857,29	9 168 038,89	16,14%

2.4. Tarım Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

GTİP	Ürün Adı	İhracat Değeri (\$)	Türkiye'ye İhracatı (\$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
100199	Buğday	1 044 018 736,61	19 580,00	0,01%
110100	Buğday unu ve mahlut unu	492 921 385,22	13 200,00	0,01%
151211	Ayçiçek yağı (Ham yağlar)	331 387 169,68	-	-
100390	Arpa	264 399 578,43	-	-
120400	Keten tohumu	202 018 497,50	2 637 662,20	1,31%
071340	Mercimek	116 045 064,02	71 162 900,09	61,32%
151219	Ayçiçek tohumu yağı	86 763 654,77	-	-
120600	Ayçiçek tohumu	82 549 728,34	175 200,00	0,21%
100119	Tohumluk buğday	65 993 551,39	210 600,00	0,32%
151411	Rep, kozla ve hardal yağı (ham yağlar)	60 319 935,11	-	-

3. Tarım Sektöründe Ülkemizden Kazakistan'a İhracat

3.1. Sektörde Ülkemizin Kazakistan'a İhracatı (1.000 \$)

	GTİP	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	120600	Ayçiçeği tohumu	6 120,3	8 212,9	16 763,5	27 671,8	32 169,7
2	040711	Kuluçkalık yumurtalar, damızlık	5 623,6	11 074,5	10 014,4	9 757,1	22 592,3
3	180620	Çikolata/kakao içeren gıda mustahzarları	6 875,0	5 307,4	12 532,0	16 219,6	17 461,2
4	170490	Kakao içermeyen şeker mamulleri, sakız	4 702,2	6 229,8	9 187,0	9 007,9	9 168,0
5	180690	Çikolata ve çikolata mamulleri	1 953,7	2 155,3	2 475,8	4 541,6	7 297,2
6	210690	Şeker şurupları, alkol mustahzarları	1 714,9	3 859,9	6 392,1	5 235,4	7 294,2
7	080521	Mandarin (Tanjerin ve Satsuma dahil)	1 357,3	3 070,9	4 818,5	6 314,3	5 305,3
8	210500	Dondurma ve yenilen diğer buzlar	14,8	34,2	2 483,7	2 753,6	4 421,9
9	040390	Tatlandırıcı maddeler, toz, granül şeklinde	0,0	0,0	0,0	0,0	3 148,4
10	200979	Meyve suyu, elma suyu	244,1	570,4	1 837,2	1 831,6	2 349,5
	10 ürün toplamı		28 605,9	40 515,3	66 504,2	83 332,9	111 207,9
	GENEL TOPLAM		48 499,7	71 946,0	111 421,3	130 300,9	144 766,0

* Sıralamada 2024 yılı verileri baz alınmıştır.

3.2. Tarım Sektöründe Ülkemizin Kazakistan'a İhracatı (Ton)

	GTİP	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	120600	Ayçiçeği tohumu	770,8	956,4	1 937,6	2 638,0	2 739,7
2	040711	Kuluçkalık yumurtalar, damızlık	1 202,4	2 071,5	1 789,6	1 788,8	3 469,4
3	180620	Çikolata/kakao içeren gıda mustahzarları	2 348,3	1 810,6	4 281,7	4 985,7	4 772,2
4	170490	Kakao içermeyen şeker mamulleri, sakız	2 496,1	3 225,3	4 140,6	3 638,2	3 408,1
5	180690	Çikolata ve çikolata mamulleri	648,7	611,5	559,3	1 031,2	1 465,6
6	210690	Şeker şurupları, alkol mustahzarları	304,4	502,2	726,7	720,7	823,9
7	080521	Mandarin (Tanjerin ve Satsuma dahil)	2 644,2	6 201,4	8 133,7	7 459,8	5 812,0
8	210500	Dondurma ve yenilen diğer buzlar	2,4	7,6	911,5	728,4	908,3
9	040390	Tatlandırıcı maddeler, toz, granül şeklinde	0,0	0,0	0,0	0,0	1 642,9
10	200979	Meyve suyu, elma suyu	144,4	317,5	796,4	635,8	865,7
	10 ürün toplamı		10 561,7	15 704,0	23 277,1	23 626,6	25 907,8
	GENEL TOPLAM		24 961,0	36 276,9	51 854,2	49 143,5	44 779,5

* Sıralamada 2024 yılı verileri baz alınmıştır.

4. Tarım Sektöründe İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Tarım Sektörü İçin Kazakistan'ın Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Kazakistan, geniş bir yüzölçümüne sahip olup, tarım sektörü ülkenin farklı bölgelerinde farklı düzeylerde gelişim göstermektedir. Kazakistan'ın tarım sektöründe ihracat yapmak isteyen şirketlerin hedeflemesi gereken bazı önemli bölgeler şunlardır:

- Almatı: Kazakistan'ın en büyük ekonomik merkezi olup, tarım sektöründe büyük bir pazar payına sahiptir. Bu bölge, meyve ve sebze üretimiyle öne çıkmaktadır.
- Akmolinsk (Akmola): Bu bölge, buğday ve diğer tahıl üretiminin yoğun olduğu bir bölgedir.
- Kostanay: Kuzey Kazakistan'da yer alan bu bölge, buğday üretiminde oldukça yüksek kapasiteye sahip bir bölgedir.
- Zhambyl: Kazakistan'ın güneyinde yer alan bu bölge, özellikle pamuk ve sebze üretimi açısından önemlidir.
- Mangistau: Bu bölge, tarımsal faaliyetlerle birlikte hayvancılık konusunda da gelişmiş olup, maden kaynaklarıyla da bilinir.

4.2 Kazakistan Tarım Sektöründe Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Kazakistan'da tarım sektörü, genellikle büyük ölçekli üreticiler ve kooperatifler tarafından yönetilmektedir. Öne çıkan bazı firmalar:

- KazAgro: Kazakistan'ın en büyük tarım şirketlerinden biri olup, tarımsal üretim ve işleme sektöründe faaliyet göstermektedir.
- Agroholding: Çeşitli tarım ürünlerinin üretimi ve ticareti ile ilgili büyük ölçekli bir firmadır.
- Kazakistan Tarım Endüstrisi Birliği (KazAgroIndustry): Ülkede tarım üretimi ve ticaretini yönlendiren en önemli organizasyonlardan biridir.

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

- KazAgro: Kazakistan'daki tarım sektörünün gelişimini destekleyen önemli bir kuruluştur.
- İletişim: [KazAgro İletişim](<http://www.kazagro.kz>)
- Kazakistan Tarım Endüstrisi Birliği: Tarım üreticileri için önemli bir sektörel dernek olup, sektörel gelişmeler ve tarım politikaları hakkında bilgi sağlar.
- İletişim: [KazAgroIndustry İletişim](<http://www.kazagroindustry.kz>)

4.3 Tarım Sektörünün İthalatında Zorunlu Belgeler

Tarım sektöründe Kazakistan'a ürün ithal etmek için gerekli belgeler:

- Fatura: Ticaretin yapıldığını gösteren resmi belge.
- Gümrük Beyannamesi: Ürünün Kazakistan'a girişi için gümrüğe sunulan belge.
- İthalat İzin Belgesi: Tarım ürünleri için özel izinlerin gerektiği durumlarda alınması gereken belge.
- Sağlık Sertifikası: Tarım ürünlerinin sağlık açısından uygunluğunu belgeleyen resmi sertifika.
- Menşei Belgesi: Ürünün menşei ülkesini gösteren belge.

4.4 Sevk Öncesi İnceleme Zorunluluğu ve Yetkilendirilmiş Gözetim Şirketleri

Tarım ürünleri için sevk öncesi bazı ürünlerde kalite ve sağlık denetimleri yapılması zorunludur. Özellikle canlı hayvan ve gıda ürünlerinde bu denetimler önemlidir. Kazakistan'da bu denetimleri yapan yetkilendirilmiş şirketler şunlardır:

- Kazakistan Tarım Bakanlığı: Tarım ürünlerinin sağlığı ve kalitesini denetleyen ana yetkili otorite.
- Kazakistan Gıda Güvenliği Kurumu: Gıda ürünlerinin güvenliğini sağlamak amacıyla sevk öncesi kontrolleri yapan bir başka önemli kurumdur.

4.5 Tarım Sektöründeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

- AgroWorld Kazakhstan: Kazakistan'ın en büyük tarım fuarlarından biridir. Türkiye'nin de her yıl milli katılım gösterdiği önemli fuarlardan birisidir. Genellikle her yıl Eylül ayında düzenlenmektedir.
- KazAgro: Kazakistan'daki tarım sektörünü kapsayan başka önemli bir fuardır. Katılımlar, genellikle yerli ve yabancı firmalar arasında büyük ilgi görmektedir.

4.6 Tarım Sektörü Firmalarına Hitap Eden ve Gerçekleştirilecek Ticaret Heyetleri

Kazakistan'daki tarım sektörüne yönelik ticaret heyetleri, Türk firmalarının Kazak pazarına girmelerine yardımcı olmak amacıyla düzenlenebilir. Ticaret heyetlerine ilişkin güncel bilgiler için:

- Türkiye Cumhuriyeti Kazakistan Büyükelçiliği: Ticaret heyetlerinin düzenlenmesine ilişkin bilgi ve rehberlik sağlayabilirler.
- İhracatçı Birlikleri: Tarım sektöründe faaliyet gösteren Türk firmalarının Kazakistan'a yönelik ticaret heyetlerini düzenleyebilirler.

4.7 Tarım Sektöründe İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Kazakistan'da tarım sektörüne yönelik ihale yayınlayan bazı kamu kurumları:

- Kazakistan Tarım Bakanlığı: Tarım altyapısı, sulama projeleri ve diğer tarım projeleri için ihale açmaktadır.
- KazAgro: Tarım sektöründeki kamu projeleri için ihale veren önemli bir diğer kuruluştur.

4.8 Kazakistan'ın Türkiye ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları

Kazakistan, hem Türkiye hem de diğer ülkelerle birçok Serbest Ticaret Anlaşması (STA) ve Tercihli Ticaret Anlaşmaları (TTA) imzalamıştır. Bu anlaşmalar, ticaretin daha kolay yapılmasını ve belirli ürünler için gümrük vergilerinin düşürülmesini sağlamaktadır. Kazakistan'ın imzaladığı başlıca STA ve TTA anlaşmalarından bazıları şunlardır:

- 1) Avrasya Ekonomik Birliği (AEB):** Kazakistan, 2015 yılında Rusya, Belarus, Ermenistan ve Kırgızistan ile birlikte Avrasya Ekonomik Birliği'ni kurmuştur. Bu birlik, gümrük vergilerini azaltmayı ve serbest ticareti teşvik etmeyi hedefler.
- 2) Türkiye-Kazakistan Serbest Ticaret Anlaşması:** Türkiye ile Kazakistan arasındaki STA, karşılıklı ticaretin geliştirilmesine olanak tanır. Bu anlaşma, her iki ülke arasındaki gümrük tarifelerini düşürmeyi ve ticareti kolaylaştırmayı amaçlar.
- 3) Kazakistan-Çin Serbest Ticaret Anlaşması:** Çin ile Kazakistan arasındaki STA, özellikle tarım ürünleri, enerji, sanayi ve madencilik sektörlerinde ticaretin gelişmesini sağlamaktadır.

4) **Kazakistan-Hindistan Tercihli Ticaret Anlaşması:** Hindistan ile Kazakistan arasındaki bu anlaşma, her iki ülke arasındaki ticaret hacmini artırmayı hedefler. Tarım ürünleri ve bazı sanayi ürünleri için gümrük tarifeleri düşürülmüştür.

5) **Kazakistan-ASEAN Serbest Ticaret Anlaşması:** Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) ile Kazakistan, ticaretin kolaylaştırılması amacıyla bazı ürünlerde gümrük tarifelerinde indirim yapmayı öngören bir STA imzalamıştır.

6) **Kazakistan-Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması:** Güney Kore ile Kazakistan arasındaki STA, özellikle teknoloji ve makine sektörlerinde gelişen bir ticaret hacmi sağlamaktadır.

4.9 Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Tercihli ticaret anlaşmalarından (TTA) yararlanabilmek için genellikle aşağıdaki belgeler gereklidir:

1) **Menşei Belgesi:** Bir ürünün belirli bir ülkede üretildiğini ve anlaşmaya dahil olan ülkeler arasındaki tarifelerden yararlanılabileceğini kanıtlamak için gereklidir. Bu belge, genellikle Ticaret Odaları veya resmi ihracat kurumları tarafından verilir.

2) **Fatura ve Gümrük Beyannamesi:** Ürünlerin ticaretine ilişkin resmi belgeler, gümrükte tarife avantajlarından yararlanabilmek için gereklidir. Bu belgeler, ürünlerin ülkeye ithalatını ve çıkışını belgelendirir.

3) **İthalat İzin Belgesi:** Bazı ürünler için ithalat izinleri gereklidir. Bu belge, gümrük işlemlerinde kullanılan resmi belgelerdendir.

4) **Sağlık Sertifikaları (Gıda Ürünleri İçin):** Gıda ürünleri için, genellikle sağlık ve hijyen sertifikaları talep edilir. Kazakistan'da bazı tarım ve gıda ürünlerinin ithalatında, özellikle gıda güvenliği açısından belgeler gereklidir.

5) **Ticaret Heyeti İzin Belgeleri:** Bazı anlaşmalar, ithalatçı firmaların ticaret heyeti programları aracılığıyla ülkeye girmelerini sağlar. Bu durumda, ticaret heyeti belgeleri ve onayları da gerekebilir.

6) **İthalatçı Firma Kayıt Belgesi:** Eğer firma, ithalatçı olarak belirli bir ürün kategorisi için kayıtlıysa, bu kayıt belgesi de başvurularda talep edilebilir.

Bu belgeler, her ülkenin kendi mevzuatına göre farklılık gösterebilir ve başvuru sırasında ilgili gümrük idarelerinden ya da ticaret bakanlıklarından doğrulama yapılması önemlidir.

4.10 Kazakistan Tarım Sektöründe Standartlar

Kazakistan'ın tarım sektöründe faaliyet gösteren firmalar, ürünlerin kalitesini ve güvenliğini sağlamak amacıyla çeşitli ulusal ve uluslararası standartlara uymak zorundadır. Bu standartlar, hem iç piyasa için hem de dış ticaretin düzenlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Aşağıda, Kazakistan'ın tarım sektöründe geçerli olan başlıca standartlar ve düzenlemeler yer almaktadır:

4.10.1 Kazakistan Ulusal Tarım Standartları (GOST)

Kazakistan, Sovyetler Birliği döneminde kullanılan GOST (Devlet Standardı) sistemini büyük ölçüde korumuştur. Bu sistem, tarım ürünlerinin üretiminden işlenmesine, ambalajlamadan depolamaya kadar geniş bir yelpazede uygulanmaktadır. Kazakistan'da tarım sektöründe uygulanan bazı ana standartlar şunlardır:

- Gıda Ürünleri Güvenliği ve Hijyen Standartları: Gıda maddeleri için ürün güvenliği ve hijyen kurallarını belirler. Bu standartlar, gıda ürünlerinin tüketici sağlığı açısından güvenli olmasını sağlar.

- Gıda Ambalajlama Standartları: Tarım ürünlerinin taşınması ve depolanması için uygun ambalajlama standartlarını belirler.

- Kimyasal Madde Kullanımı ve Kısıtlamaları: Tarım ilaçları ve gübrelerin kullanımını düzenleyen standartlar ve yasalar.

4.10.2 Kazakistan Tarım Ürünleri İhracat Standartları

Kazakistan, tarım ürünlerini uluslararası pazarlara ihraç ederken çeşitli uluslararası standartlara ve gümrük düzenlemelerine uymak zorundadır. Kazakistan'ın başta Avrupa Birliği, Rusya, Çin ve Türkiye olmak üzere birçok ülkeye tarım ürünleri ihracatında kullanması gereken standartlar şunlardır:

- ISO (Uluslararası Standartlar Organizasyonu) Standartları: Tarım ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve ticareti ile ilgili uluslararası kabul görmüş ISO standartlarına uyulması gerekmektedir.

- BİS (British Standard Institute) ve BRC (British Retail Consortium) gibi diğer gıda güvenliği standartları da bazı ürünler için geçerli olabilir.

4.10.3 Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Standartları

Tarım sektöründe veterinerlik ve bitki sağlığı, özellikle gıda güvenliği açısından büyük önem taşır. Kazakistan'da bu alanlarla ilgili belirlenen başlıca standartlar şunlardır:

- Veteriner Sağlık Belgeleri: Hayvansal ürünlerin uluslararası ticaretine yönelik veteriner sağlık belgesi gereklidir. Bu belgeler, ürünlerin belirli bir sağlık standardına ve hastalık riskine karşı güvenli olduğunu kanıtlar.

- Fitosaniter Standartlar: Tarım ürünlerinin, özellikle gıda ve hayvancılık alanındaki ürünlerin sağlık açısından uygunluğunu denetleyen fitosaniter kurallar.

4.10.4 Organik Tarım Standartları

Kazakistan, organik tarımın gelişimine yönelik ulusal ve uluslararası standartlar belirlemiştir. Organik ürünler için belirlenen standartlar, ürünlerin organik olarak yetiştirildiğini ve kimyasal katkı maddesi içermediğini garantiler.

- GOST R 52898-2012: Organik ürünlerin üretim, işleme ve etiketleme süreçlerini düzenleyen bir standarttır.

- Eu Organic Standartları: Kazakistan, AB'ye organik ürün ihracatını yapmak isteyen üreticiler için Avrupa Birliği'nin organik tarım standartlarına uygunluk sağlar.

4.10.5 Kazakistan Tarım Ürünleri Kalite Denetimi

Tarım ürünlerinin kalite kontrolü, özellikle iç pazarda ve dış ticarete önemli bir yer tutar. Kazakistan'da tarım ürünlerinin kalite kontrolü için aşağıdaki denetim süreçleri uygulanmaktadır:

- Gıda Ürünleri Testi ve Denetimi: Gıda ürünlerinin kalite ve güvenliğini test etmek için düzenli olarak laboratuvar testleri yapılmaktadır.

- Gıda Güvenliği İzleme Sistemi: Gıda güvenliği ve kalitesini izlemek için bir izleme ve raporlama sistemi geliştirilmiştir.

4.10.6 Tarımda Sürdürülebilirlik Standartları

Sürdürülebilir tarım, Kazakistan'ın tarım politikalarında önemli bir yer tutmaktadır. Sürdürülebilir tarım uygulamaları, çevreyi koruyarak ve doğal kaynakları tasarruflu kullanarak tarım üretimini teşvik etmeyi amaçlar. Bu bağlamda:

- İklim Değişikliği ve Sera Gazı Emisyonu Kontrolü: Tarım sektöründe sera gazı emisyonlarını kontrol etmek amacıyla uygulamalar ve standartlar geliştirilmiştir.
- Toprak Koruma ve Su Kullanımı Standartları: Tarımsal üretim esnasında toprak erozyonunu engellemek ve su kaynaklarını verimli kullanmak için belirli standartlar uygulanmaktadır.

Özetle, Kazakistan'da tarım sektörü, hem iç pazar hem de dış ticaret açısından önemli standartlara tabidir. Tarım ürünlerinin güvenliği ve kalitesini sağlamak için ulusal ve uluslararası standartlara uyulması gerekmektedir. Bu standartlar, Kazakistan'ın tarım sektöründeki ürünlerin güvenli, kaliteli ve rekabetçi olmasını sağlayarak uluslararası pazarlara girişini kolaylaştırmaktadır.

4.11 Kazakistan Tarım Sektöründe Etiketleme

Kazakistan'da tarım ürünlerinin etiketlenmesi, hem iç tüketim hem de dış ticaret için büyük öneme sahiptir. Ürünlerin doğru ve düzenli bir şekilde etiketlenmesi, tüketici güvenliği, ürün kalitesi ve ticaretin düzgün bir şekilde işlemesi için gereklidir. Kazakistan, tarım ürünlerinin etiketlenmesiyle ilgili hem ulusal hem de uluslararası düzenlemelere tabidir. Bu düzenlemeler, gıda güvenliği, ürün izlenebilirliği ve etiketleme bilgilerini içerir.

4.11.1 Kazakistan'da Tarım Ürünleri Etiketleme Standartları

Kazakistan'da gıda ürünlerinin etiketlenmesine ilişkin düzenlemeler, genellikle Kazakistan Cumhuriyeti Gıda Güvenliği Kanunu ve Kazakistan Cumhuriyeti Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen standartlara dayanır. Bu standartlar, hem iç pazar için hem de ithalat ve ihracat işlemleri için geçerlidir. Başlıca etiketleme gereksinimleri şunlardır:

- **Ürün Adı ve Türü:** Etiket üzerinde, ürünün tam adı ve türü belirtilmelidir. Bu, tüketicinin ürünü doğru bir şekilde tanımasına yardımcı olur.
- **Üretici Bilgileri:** Ürünü üreten veya satan firmanın adı, adresi ve iletişim bilgileri yer almalıdır.
- **Üretim ve Son Kullanma Tarihi:** Ürünün üretim tarihi ve son kullanma tarihi belirtilmelidir. Son kullanma tarihi, özellikle gıda ürünlerinde kritik öneme sahiptir.
- **Bileşen ve İçindekiler Listesi:** Ürünün içeriği hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi gerekmektedir. Özellikle katkı maddeleri, alerjenler ve kimyasal bileşikler hakkında bilgi sağlanmalıdır.
- **Ağırlık veya Miktar:** Ürünün net ağırlığı veya miktarı belirtilmelidir. Bu, özellikle gıda ürünlerinde ürünün doğruluğunu ve tüketiciye sunulan miktarın belirlenmesi açısından önemlidir.
- **Saklama Koşulları:** Ürünün nasıl saklanması gerektiğine dair bilgi sağlanmalıdır (örneğin, sıcaklık kontrolü, nemden uzak tutulması vb.).
- **Ülke Menşei:** Ürünün üretildiği ülkenin adı mutlaka etiket üzerinde yer almalıdır.

4.11.2 Kazakistan'da Gıda Ürünleri Etiketleme İçin Özel Gereksinimler

Kazakistan'daki gıda ürünlerinin etiketlenmesi, özellikle sağlık ve güvenlik açısından çok önemlidir. Gıda güvenliği ve tüketime uygunluk konusundaki düzenlemeler, ürünlerin içeriğini ve kalitesini korumak için sıkı bir şekilde denetlenmektedir. Gıda ürünleri için etiketleme gereksinimleri şu şekildedir:

- **Alerjen Bilgileri:** Alerjen içerdği bilinen gıda maddelerinin etiket üzerinde belirtilmesi zorunludur.
- **Gıda Katkı Maddeleri ve Koruyucular:** Ürünün içeriğinde kullanılan katkı maddeleri, koruyucular ve boyalar gibi bileşenler etiket üzerinde açıkça belirtilmelidir.
- **Gıda Güvenliği Bilgisi:** Tüketicinin gıda güvenliği konusunda bilgilendirilmesi amacıyla bazı ürünlerde güvenlik uyarıları yer alabilir.

4.11.3 Uluslararası Etiketleme Düzenlemeleri ve Kazakistan İhracatı

Kazakistan, ihracat yaptığı ülkelerin etiketleme gereksinimlerine de uymalıdır. Özellikle Avrupa Birliği, Rusya, Çin ve diğer büyük ticaret partnerleri ile yapılan ihracatlarda, bu ülkelerin etiketleme düzenlemelerine uyum sağlanması gerekmektedir. Örneğin, AB Gıda Etiketleme Yönetmeliği, Kazakistan'dan AB'ye yapılan gıda ürünleri ihracatında uyulması gereken kuralları belirler. Bu yönetmelik, etiketlerin dil gereksinimlerini, sağlık ve güvenlik uyarılarını, ürün bileşenlerini ve son kullanma tarihlerini içerir.

4.11.4 Organik Tarım Ürünleri Etiketleme

Kazakistan, organik tarım ürünlerine de özel etiketleme kuralları uygulamaktadır. Organik ürünler, özel organik etiketlere sahip olmalıdır ve bu etiket, ürünün organik sertifikalı olduğunu belirten bir logo taşımalıdır. Ayrıca, organik ürünlerin etiketlerinde kullanılan tarım yöntemleri, katkı maddeleri ve koruyucular hakkında açık bilgi verilmesi gerekmektedir. Kazakistan'da organik ürün etiketlemesi için GOST R 52898-2012 gibi standartlara uyulması gerekmektedir.

4.11.5 Etiketleme Dil Gereksinimleri

Kazakistan'da etiketlerin, Kazakistan'daki resmi diller olan Kazakça ve Rusça dillerinde olması gerekmektedir. Ayrıca, dış pazarlara yönelik etiketler, hedef ülkenin diline uygun olmalıdır.

4.11.6 Gümrük Denetimleri ve Etiketleme Uygulamaları

Kazakistan'a ithalat yapan firmalar, ürünlerinin etiketlenmesi konusunda gümrük denetimlerine tabi tutulmaktadır. Etiketleme hataları veya eksiklikleri, ürünün gümrükten geçmesini engelleyebilir ve ithalat sürecini geciktirebilir. Ayrıca, bazı ürünler için gümrükten geçişte ek denetimler yapılabilir ve etiketlemenin doğru olup olmadığı kontrol edilebilir.

Özetle, Kazakistan'da tarım sektöründeki ürünlerin etiketlenmesi, hem yerel tüketici güvenliğini sağlamak hem de uluslararası ticarete başarılı olmak için çok önemlidir. Etiketlerin doğru bir şekilde hazırlanması, tüketici bilincini artırır ve yasal düzenlemelere uyumu garanti eder. Bu nedenle, Kazakistan'da etiketleme gereksinimlerine uygunluk, tarım sektöründeki tüm firmalar için kritik bir konudur.

4.12 Kazakistan Tarım Sektöründe Ambalajlama

Kazakistan'da tarım sektöründeki ürünlerin ambalajlanması, ürünlerin korunması, taşınması ve pazarlanması için büyük önem taşımaktadır. Ambalaj, sadece ürünün kalitesini ve güvenliğini korumakla kalmaz, aynı zamanda tüketicilerin ürün hakkında bilgi edinmesini sağlar ve markanın tanıtımını yapar. Kazakistan'daki ambalajlama standartları, ulusal düzenlemelere ve uluslararası ticaret kurallarına dayanır.

4.12.1 Kazakistan'da Ambalajlama Yöntemleri ve Gereksinimleri

Kazakistan tarım sektöründe ambalajlama için belirli standartlar ve yöntemler uygulanmaktadır. Bu yöntemler, ürünün cinsine, kullanım amacına ve hedef pazarın gereksinimlerine bağlı olarak değişir. Kazakistan'da yaygın olarak kullanılan ambalajlama yöntemleri şunlardır:

- **Plastik Ambalajlar:** Sebze, meyve, et, süt ürünleri ve diğer gıda maddelerinin ambalajlanmasında plastik torbalar, poşetler ve plastik kutular yaygın olarak kullanılır. Plastik ambalajlar, ürünlerin taze kalmasını sağlamak ve onları dış etkenlerden korumak için tercih edilir.
- **Cam Ambalajlar:** Özellikle organik ve yüksek kaliteli ürünlerde cam şişeler ve kavanozlar kullanılır. Cam, ürünlerin bozulmadan uzun süre saklanmasını sağlar ve tüketiciler tarafından genellikle güvenli bir malzeme olarak algılanır.
- **Kağıt ve Karton Ambalajlar:** Tarım sektöründe kağıt torbalar, kutular ve karton ambalajlar, özellikle kuru gıda maddeleri ve tahıllar için yaygın bir ambalaj seçeneğidir. Kağıt ve karton ambalajlar çevre dostu ve geri dönüştürülebilir özellikleri ile tercih edilmektedir.
- **Metal Ambalajlar:** Konserve ürünlerde ve bazı sıvı ürünlerde metal kutular (örneğin, konserve kutuları veya metal şişeler) kullanılır. Metal ambalajlar, ürünlerin uzun süre dayanmasını sağlar ve taşıma sırasında daha dayanıklıdır.

4.12.2 Ambalajlama Standartları ve Düzenlemeleri

Kazakistan'da tarım ürünleri ambalajlama için belirli yasal düzenlemelere ve standartlara uyulması gerekmektedir. Bu standartlar, özellikle ürün güvenliği, çevre koruma ve tüketici hakları ile ilgilidir. Kazakistan'da geçerli olan bazı önemli ambalajlama düzenlemeleri şunlardır:

- **Kazakistan Cumhuriyeti Gıda Güvenliği Kanunu:** Bu kanun, gıda ürünlerinin ambalajlanması, etiketlenmesi ve saklanması konusunda temel gereksinimleri belirler. Bu kanuna göre, gıda ürünlerinin ambalajı, ürünü güvenli bir şekilde korumalı ve sağlık açısından zararlı olabilecek maddelerden arındırılmış olmalıdır.
- **GOST Standartları:** Kazakistan, eski Sovyetler Birliği'nden miras kalan GOST (Devlet Standartları) sistemini benimsemeye devam etmektedir. GOST standartları, tarım ürünlerinin ambalajlanmasıyla ilgili spesifik kurallar koyar. Özellikle gıda ürünlerinde kullanılan ambalaj malzemelerinin sağlık ve hijyen gereksinimlerine uygun olması zorunludur.
- **Ambalaj Malzemelerinin Yeniden Kullanımı ve Geri Dönüşüm:** Kazakistan, çevre koruma yasaları çerçevesinde, ambalaj malzemelerinin geri dönüşümü konusunda düzenlemelere sahiptir. Ambalaj malzemeleri, çevre dostu ve geri dönüştürülebilir özelliklere sahip olmalıdır. Bu, çevreye zarar vermemek adına bir zorunluluktur.

4.12.3 Ambalajlama İçin Zorunlu Etiketleme Gereksinimleri

Kazakistan'da tarım ürünlerinin ambalajları, aynı zamanda etiketleme gereksinimlerine de tabi olmalıdır. Ambalaj üzerinde bulunması gereken bilgiler arasında şunlar yer alır:

- **Ürün Bilgileri:** Ürünün adı, menşei ve içeriği hakkında bilgi verilmelidir.
- **Üretici Bilgileri:** Ürünü üreten veya satan firmanın adı, adresi ve iletişim bilgileri gereklidir.
- **Tüketim Tarihi ve Son Kullanma Tarihi:** Ürünün taze olması açısından son kullanma tarihi veya üretim tarihi ambalaj üzerinde yer almalıdır.
- **Ambalajın İçeriği:** Ambalajın içeriği (ağırlık, hacim vb.) belirtilmelidir.

4.12.4 İhracat İçin Ambalajlama Gereksinimleri

Kazakistan'dan yapılan tarım ürünü ihracatında, hedef ülkenin ambalajlama ve etiketleme gereksinimlerine uyulması gerekmektedir. Kazakistan, özellikle Avrupa Birliği, Rusya, Çin gibi büyük ticaret ortaklarıyla iş yaparken, bu ülkelerin belirlediği ambalajlama standartlarına uyum sağlamak zorundadır. Örneğin, Avrupa Birliği'ne yapılan ihracatlarda, Avrupa'nın gıda güvenliği düzenlemeleri ve ambalajlama standartları dikkate alınarak ambalaj yapılmalıdır.

4.12.5 Ambalajlama ve Gümrük Düzenlemeleri

Kazakistan, tarım ürünlerinin gümrükten geçişi sırasında ambalajlama kurallarına da dikkat etmektedir. Ürünlerin ambalajının düzgün ve kurallara uygun olması, gümrük işlemlerinin hızlı ve sorunsuz bir şekilde yapılmasını sağlar. Ayrıca, ambalajın içeriği ve güvenliği konusunda yapılan denetimler, ithalat ve ihracat süreçlerinde önemli rol oynamaktadır.

Özetle, Kazakistan'da tarım sektöründe ambalajlama, hem iç pazar için hem de dış ticaret için büyük öneme sahiptir. Yasal düzenlemelere uygun bir ambalajlama, ürünlerin kalitesini korur, tüketicilerin güvenliğini sağlar ve gümrük süreçlerini hızlandırır. Kazakistan'da ambalajlama standartlarına ve düzenlemelere uyum, tarım sektörü firmalarının başarısı için kritik bir faktördür.

4.13 Kazakistan'da Lojistik

Kazakistan, Orta Asya'nın en büyük ülkesi olarak, bölgesel ticaretin merkezi konumunda yer almaktadır. Bu nedenle, ülke lojistik altyapısı ve taşıma süreçleri, hem iç pazarda hem de dış ticarete büyük öneme sahiptir. Kazakistan'ın lojistik sektörü, taşımacılık için farklı modlar kullanılarak, ürünlerin etkili bir şekilde dağıtılmasına olanak tanımaktadır. Aşağıda, Kazakistan'daki lojistik süreçleri ve taşıma modları hakkında genel bir değerlendirme yer almaktadır.

4.13.1 Taşıma Modları

Kazakistan'daki lojistik altyapısı, genellikle kara, demir yolu, hava ve deniz yolu taşımacılığına dayanmaktadır. Kazakistan'ın büyüklüğü ve coğrafi konumu, farklı taşıma modlarının etkin bir şekilde kullanılmasını gerektiriyor.

1) Kara Taşımacılığı:

Kara yolu taşımacılığı, Kazakistan'da en yaygın kullanılan taşıma modudur. Bu taşıma yöntemi, ülke içi dağıtım ve komşu ülkelerle yapılan ticaret için tercih edilmektedir. Kazakistan, özellikle Çin, Rusya, Özbekistan ve diğer Orta Asya ülkeleriyle kara yolu bağlantılarına sahip olup, bu güzergâhlar üzerinden lojistik süreçler hızlıca gerçekleştirilmektedir.

2) Demir Yolu Taşımacılığı:

Demir yolu taşımacılığı, Kazakistan'da özellikle ağır yüklerin taşınmasında kullanılan önemli bir taşıma modudur. Kazakistan, geniş bir demir yolu ağına sahip olup, Rusya ve Çin gibi büyük ticaret partnerleriyle kara yoluyla bağlantı kuran önemli demir yolu hattına sahiptir. Demir yolu taşımacılığı, büyük miktarda malzeme taşımak isteyen firmalar için ekonomik bir seçenek sunar.

3) Hava Taşımacılığı:

Hava taşımacılığı, özellikle yüksek değerli ve hızlı teslim edilmesi gereken ürünler için tercih edilir. Kazakistan'daki büyük havaalanları, özellikle Almatı ve Nur-Sultan (Astana) şehirlerinde yer almaktadır. Bu havalimanları, ülkeye gelen ve giden uluslararası hava taşımacılığında önemli merkezlerdir. Ancak, hava taşımacılığı kara ve demir yolu taşımacılığına göre daha pahalıdır.

4) Deniz Taşımacılığı:

Kazakistan, denize kıyısı olmayan bir ülkedir. Ancak, Hazar Denizi üzerinden yapılan deniz taşımacılığı da önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle, Kazakistan'dan Hazar Denizi'ne açılan limanlar aracılığıyla Rusya ve Azerbaycan'a taşımacılık yapılmaktadır. Bu, özellikle denizle taşınan malzemelerin Kazakistan'a ulaşımı için kullanılır.

4.13.2 Nakliye Süresi ve Güzergâhlar

1) Kara Yolu Nakliye Süresi:

Kazakistan'da kara yolu taşımacılığı, özellikle iç pazar ve komşu ülkelere olan nakliye süreçleri için hızlı ve etkin bir çözümdür. Örneğin, Kazakistan'ın büyük şehirleri olan Almatı'dan Rusya ve Çin'e yapılacak kara yolu taşımacılığı birkaç gün sürebilir. Kazakistan, Asya ile Avrupa arasında bir köprü işlevi gördüğü için, Asya'dan Avrupa'ya giden karayolu güzergâhlarında önemli bir geçiş noktasıdır. Kazakistan'daki ana kara yolu güzergâhları şunlardır:

- Çin-Kazakistan-Rusya (Ve diğer Avrupa ülkeleri): Kazakistan, Çin'den Rusya'ya ve oradan Avrupa'ya giden ana karayolu güzergâhı üzerinde yer alır. Bu hatlar, kara yolu taşımacılığı için önemli güzergâhlardır.

- Kazakistan-Özbekistan: Kazakistan'dan Özbekistan'a kara yolu ile geçiş oldukça yaygındır ve bu güzergâh Orta Asya'daki ticaret için ana hatlardan biridir.

2) Demir Yolu Nakliye Süresi:

Demir yolu taşımacılığı, Kazakistan'da geniş bir ağ üzerinden gerçekleşir. Kazakistan'ın demir yolu sistemi, ülkenin batısındaki Hazar Denizi'ne kıyısı olan limanlardan, doğusundaki Çin sınırına kadar uzanır. Örnek olarak, Almatı'dan Rusya'ya yapılacak bir demir yolu taşımacılığı genellikle 7-10 gün arasında tamamlanır.

3) Hava Yolu Nakliye Süresi:

Hava taşımacılığı ile yapılan nakliyelerde süre, uçuş mesafelerine ve güzergâhlara bağlı olarak değişir. Kazakistan'dan Avrupa'ya yapılan uçuşlar genellikle 6-8 saat sürerken, Çin'e ve Orta Asya ülkelerine yapılan uçuşlar ise 3-5 saat arasında değişebilir. Hava taşımacılığı, genellikle acil ve değerli malzeme taşımacılığında tercih edilir.

4) Deniz Yolu Nakliye Süresi:

Kazakistan'ın deniz yolu taşımacılığı, Hazar Denizi üzerinden yapılmaktadır ve Rusya, Azerbaycan gibi ülkelerle bağlantılar kurar. Hazar Denizi üzerinden yapılan taşımacılıklar, genellikle 10-15 gün sürebilir.

4.13.3. En Fazla Tercih Edilen Taşıma Modları

Kazakistan'da lojistikte en çok tercih edilen taşıma modları kara yolu ve demir yolu taşımacılığıdır. Özellikle büyük hacimli ve ağır yüklerin taşınmasında demir yolu taşımacılığı ön plana çıkar. Kara yolu taşımacılığı ise, özellikle iç pazar ve komşu ülkelere yapılan hızlı sevkiyatlar için yaygın bir tercihtir. Hava yolu taşımacılığı ise daha çok acil teslimat ve yüksek değerli ürünler için tercih edilir.

4.13.4. Önemli Lojistik Güzergâhları ve Taşıma Bağlantıları

- Trans-Hazar Güzergâhı (Kazakistan-Azerbaycan): Bu güzergâh, Kazakistan ile Azerbaycan arasındaki deniz yolu taşımacılığına dayalı bir bağlantıdır.

- Yeni İpek Yolu (Belt and Road Initiative): Kazakistan, Çin ile Avrupa arasında yer alan bu önemli güzergâhın parçasıdır. Kazakistan, Asya ve Avrupa arasında bir köprü işlevi görmektedir.

Özetle, Kazakistan, lojistik açısından stratejik bir noktada yer alır ve farklı taşıma modlarının etkin bir şekilde kullanılması, ticaretin hızlanmasına ve kolaylaşmasına yardımcı olmaktadır. Kara yolu ve demir yolu taşımacılığı ülke içindeki ve komşu ülkelerle olan ticareti destekleyen başlıca taşıma yöntemleridir. Ancak, hava yolu ve deniz yolu taşımacılığı da belirli koşullarda önemli bir seçenek sunmaktadır. Kazakistan'daki lojistik altyapı, dünya çapında daha geniş bir ticaret ağına entegrasyon için sürekli gelişmektedir.

4.13.5 Kazakistan-Türkiye Lojistik İlişkileri

Kazakistan ve Türkiye, coğrafi olarak birbirine uzak olsa da stratejik ticaret ve lojistik anlamında önemli bir işbirliğine sahiptir. Her iki ülke de Orta Asya'nın en büyük ekonomilerinden biri olup, lojistik ve taşıma altyapılarını geliştirmek için birbirlerine olan ticaret ilişkilerini güçlendirmektedirler. Kazakistan, Türk ürünleri için Orta Asya ve Çin'e açılan bir kapı işlevi görürken, Türkiye de Kazakistan'a ulaşan Avrupa ve diğer pazarlar için önemli bir lojistik bağlantıdır.

Kazakistan-Türkiye Arasındaki Taşıma Modları

1) Kara Yolu Taşımacılığı:

Türkiye ve Kazakistan arasındaki kara yolu taşımacılığı, büyük miktarlarda yük taşımak ve ticaret yapmak için önemli bir kanaldır. Türkiye, Kazakistan'a kara yolu ile erişimi kolay olan bir ülke olarak, özellikle ticaretin gelişmesi için kara yolu taşımacılığına büyük önem vermektedir. Ayrıca, Türk taşıma şirketleri, Kazakistan'a büyük hacimli yüklerin taşınmasında önemli rol oynamaktadır.

2) Demir Yolu Taşımacılığı:

Kazakistan ve Türkiye arasındaki demir yolu taşımacılığı da gelişen önemli bir taşıma modudur. Türkiye'den Kazakistan'a demir yolu bağlantısı, Avrasya'nın önemli taşıma güzergâhlarından biridir. Türkiye, Kazakistan'a demir yolu ile ulaşan yükleri hızla taşıyarak, Kazakistan'dan Avrupa ve Asya'ya giden ticaretin artırılmasına katkı sağlamaktadır. Kazakistan, Türk demir yolu şirketlerinin desteğiyle, Avrupa'ya yönlendirdiği yüklerin transit taşımasında önemli bir rol oynamaktadır.

3) Hava Yolu Taşımacılığı:

Hava yolu taşımacılığı, Kazakistan ile Türkiye arasındaki ticarete, özellikle yüksek değerli ürünler ve hızlı teslimat gerektiren malların taşınmasında kullanılır. Türkiye'nin İstanbul ve diğer büyük havalimanları, Kazakistan'dan gelen uçuşlarla sık sık bağlantıya sahiptir. Türk havayolları ve Kazak havayolları arasındaki işbirliği, hava taşımacılığını artırarak, iki ülke arasındaki lojistik ilişkilerin gelişmesine olanak tanımaktadır.

4) Deniz Yolu Taşımacılığı:

Kazakistan'ın denize kıyısı olmamakla birlikte, Hazar Denizi üzerinden Türkiye ile taşımacılık yapabilmektedir. Özellikle Hazar Denizi'ni kullanarak, Kazakistan'daki limanlardan Azerbaycan'a geçiş yapıp, oradan Türkiye'ye sevkiyat gerçekleştirilebilmektedir. Hazar Denizi üzerinden taşımacılık yapan limanlar, Kazakistan'ın batısındaki Aktau Limanı ve diğer deniz bağlantılarıdır.

4.13.6. Gelişen Lojistik Güzergâhları

Kazakistan ve Türkiye arasındaki lojistik ilişkileri, genellikle Asya ile Avrupa arasındaki ticaretin geliştirilmesine yönelik güçlü bir temele dayanmaktadır. Bu bağlamda, Kazakistan, Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısı ve Asya'dan Avrupa'ya giden yolda önemli bir geçiş noktasıdır. İki ülke arasında şu anda aşağıdaki lojistik güzergâhlar aktif olarak kullanılmaktadır:

1) Yeni İpek Yolu (Belt and Road Initiative)

Yeni İpek Yolu, Çin'den Avrupa'ya kadar uzanan kara yolu ve demir yolu güzergâhıdır. Kazakistan, bu hattın önemli bir parçasıdır ve Türkiye'yle bu hattı kullanarak Asya ile Avrupa arasında artan ticarete hizmet etmektedir. Kazakistan, bu hattı kullanarak Türkiye'ye önemli transit yükler gönderebilir ve aynı şekilde, Türkiye, Kazakistan üzerinden Asya pazarlarına açılabilir.

2) Bakü-Tiflis-Kars (BTK) Demir Yolu Hattı

Bakü-Tiflis-Kars Demir Yolu Hattı, Kazakistan ile Türkiye arasında kara yoluyla taşımacılığın yanı sıra önemli bir demir yolu taşımacılığı güzergâhıdır. Bu güzergâh, Kazakistan'dan gelen yüklerin hızlı bir şekilde Türkiye'ye ve sonrasında Avrupa'ya taşınmasına imkan tanır. BTK Hattı sayesinde, Kazakistan'dan gelen demir yolu taşımacılığı Türkiye'ye hızla ulaşır.

3) Lojistik Altyapı Gelişiminde İleriye Dönük Projeler

Türkiye ve Kazakistan arasındaki lojistik işbirliğini artırmak için birçok önemli altyapı projesi de geliştirilmiştir. Özellikle demir yolu taşımacılığı ve kara yolu altyapısının güçlendirilmesi üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Bu projeler, iki ülke arasındaki ticaretin artırılmasına ve lojistik süreçlerin hızlandırılmasına katkı sağlamaktadır.

4.13.7. Lojistikte Zorluklar ve Fırsatlar

1) Zorluklar:

- Coğrafi Mesafe: Türkiye ile Kazakistan arasındaki coğrafi mesafe, taşımacılığı zorlaştırabilir. Ancak, kara yolu ve demir yolu güzergâhlarının etkin kullanılmasıyla bu mesafe telafi edilebilir.

- İdari Engeller: İki ülke arasındaki ticaretin hızlandırılabilmesi için gümrük süreçlerinin daha da iyileştirilmesi gerekebilir.

2) Fırsatlar:

- Yeni İpek Yolu Projesi: Bu proje, Kazakistan ve Türkiye arasındaki lojistik ilişkileri daha verimli hale getirebilir ve bu güzergâh üzerinden yapılan taşımacılıklar arttıkça ticaret hacmi de büyüyecektir.

- Altyapı Gelişimi: Kazakistan ve Türkiye arasındaki lojistik altyapısının geliştirilmesi, hem kara hem demir yoluyla yapılan taşımacılığı daha verimli ve ekonomik hale getirebilir.

Özetle, Kazakistan ve Türkiye arasındaki lojistik ilişkiler, Orta Asya'dan Avrupa'ya giden yolda büyük öneme sahiptir. İki ülke arasındaki taşımacılık faaliyetlerinin artırılması, her iki ülkenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Kara yolu, demir yolu, hava yolu ve deniz yolu taşımacılığı, iki ülke arasındaki ticareti büyütmek ve hızlandırmak için çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Yeni İpek Yolu gibi projeler, bu ilişkilerin daha da güçlenmesini sağlayacak ve Türkiye ile Kazakistan arasındaki lojistik işbirliğinin daha verimli hale gelmesine yardımcı olacaktır.

4.14 Kazakistan Dağıtım Kanalları

Kazakistan'da ticaretin etkin bir şekilde yapılabilmesi için doğru ve verimli dağıtım kanallarının kullanılması oldukça önemlidir. Kazakistan, geniş toprakları ve farklı coğrafi özellikleriyle, dağıtım kanallarının doğru bir şekilde seçilmesini gerektiren bir pazardır. Bu nedenle, Türkiye ve diğer ülkeler için Kazakistan'daki dağıtım kanallarını anlamak, başarılı bir iş stratejisi oluşturmak adına kritik rol oynar.

4.14.1 Dağıtım Kanalları Türleri

1) Perakende Dağıtım Kanalları:

Kazakistan'da perakende dağıtım kanalları, büyük şehirler ve sanayi bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Almatı ve Nur-Sultan (Astana) gibi büyük şehirler, perakende sektörünün merkezi

olup, bu şehirlerdeki büyük alışveriş merkezleri, süpermarketler ve mağazalar, ürünlerin son tüketiciye ulaştırılması için önemli dağıtım kanallarını oluşturur. Ayrıca, küçük perakende dükkanları ve yerel marketler de kırsal bölgelerde yaygın dağıtım kanallarıdır.

2) Toptan Dağıtım Kanalları:

Toptan satışlar ve dağıtım, özellikle büyük sanayi merkezlerinde ve ticaret bölgelerinde yaygındır. Kazakistan'da toptan ticaret yapan büyük firmalar ve toptan depolar, ithalatçıların ve üreticilerin ürünlerini yerel perakendecilere veya diğer işletmelere ulaştırmalarını sağlar. Ürünlerin büyük miktarlarda dağıtımı için bu kanal önemli bir yere sahiptir.

3) E-ticaret ve Dijital Dağıtım:

Kazakistan'da e-ticaret sektörü giderek büyümekte ve internet üzerinden alışveriş yapma oranı artmaktadır. Özellikle genç nüfus, çevrimiçi alışverişe yönelmekte ve bu durum perakende dağıtımda dijital kanalların daha fazla kullanılmasını sağlamaktadır. Kazakistan'daki popüler çevrimiçi mağazalar ve dijital platformlar, ürünlerin ülke çapında dağıtılmasını kolaylaştırmaktadır. Kazakistan'da faaliyet gösteren bazı büyük e-ticaret platformları arasında Kaspi.kz, Satu.kz ve Lamoda gibi siteler bulunmaktadır.

4) Dağıtım Ağına Sahip Lojistik Firmaları:

Dağıtım kanalları, lojistik firmaları aracılığıyla da etkin bir şekilde yönetilmektedir. Kazakistan'daki lojistik sektörü, özellikle kara yolu ve demir yolu taşımacılığı için güçlü altyapılara sahiptir. Lojistik firmaları, ürünlerin depo ve dağıtım merkezlerine taşınmasında, dağıtım ağlarını kurmakta ve bunları perakende mağazalarına veya doğrudan tüketicilere ulaştırmaktadır. Kazakistan'daki önemli lojistik firmaları, hem bölgesel hem de uluslararası taşımacılık hizmetleri sunmaktadır.

4.14.2 Önde Gelen Dağıtım Firmaları ve İşbirlikleri

Kazakistan'da, yerel dağıtım kanallarını etkili bir şekilde yönetmek için işbirlikleri ve dağıtım ağı kurmak önemli bir stratejidir. Türkiye'den veya diğer ülkelerden ithalat yapan firmalar, Kazakistan'daki yerel dağıtıcılarla anlaşmalar yaparak ürünlerini bu ağlar üzerinden pazara sunmaktadır. Kazakistan'daki bazı önde gelen dağıtım firmaları ve işbirlikleri, yerel pazarda etkin bir şekilde faaliyet göstermektedir.

4.14.3 Ticaret ve Dağıtımın Zorlukları ve Fırsatlar

1) Zorluklar:

- Coğrafi Engeller: Kazakistan'ın geniş toprakları ve dağlık arazisi, ürünlerin her bölgeye hızlı bir şekilde ulaştırılmasında zorluk yaratabilir.
- Altyapı: Hangi bölgelere ulaşmak gerektiğine bağlı olarak, lojistik altyapının yeterliliği zaman zaman sorun oluşturabilir.
- Gümrük ve İthalat Süreçleri: Kazakistan'daki gümrük süreçleri, zaman zaman ticaretin hızını kesebilir. İthalat ve ihracat işlemlerinin zamanında tamamlanabilmesi için doğru belge ve izinlerin alınması gerekmektedir.

2) Fırsatlar:

- Büyüyen E-ticaret Sektörü: E-ticaretin artan popüleritesi, dijital kanallardan satış yapmak isteyen firmalar için büyük bir fırsat sunmaktadır. Özellikle şehirlerde yaşayan genç nüfusun bu sektördeki etkisi büyüktür.
- Gelişen Altyapı: Kazakistan'ın son yıllarda lojistik altyapısına yaptığı yatırımlar, dağıtım süreçlerini hızlandırma ve daha verimli hale getirme fırsatları sunmaktadır.
- Yeni Yatırımlar: Kazakistan, özellikle transit ticaret ve uluslararası taşımacılık açısından önemli bir merkez olmaya adaydır. Bu, lojistik firmalarının daha verimli ve geniş ağlar kurmasını teşvik etmektedir.

Özetle, Kazakistan'da etkili bir dağıtım kanalı kurmak, güçlü bir lojistik altyapı ve yerel pazarla uyumlu işbirlikleri gerektirir. Türkiye ve diğer ülkeler için Kazakistan'daki dağıtım kanalları, büyüyen e-ticaret sektöründen lojistik firmalarıyla yapılacak anlaşmalara kadar farklı alanlarda fırsatlar sunmaktadır. Kazakistan'ın lojistik altyapısının gelişmesi ve dijitalleşme trendlerinin artması, ülkenin dış ticaret ilişkileri için önemli fırsatlar yaratmaktadır. Bu bağlamda, doğru stratejilerle kazançlı dağıtım kanalları kurulabilir.

4.15 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)

E-ticaret, özellikle son yıllarda Kazakistan'da hızla büyüyen ve gelişen bir sektördür. Hem yerel hem de uluslararası firmalar için fırsatlar sunan bu sektör, Türk şirketlerinin Kazakistan pazarına girmesini sağlayan önemli bir kanal haline gelmiştir. Bu başlık altında, Kazakistan'daki e-ticaret sektörü ve önemli konular ele alınacaktır.

4.15.1 Kazakistan'daki Pazaryerleri

Kazakistan'da e-ticaretin önemli bir kısmı, çevrimiçi pazaryerleri ve dijital platformlar üzerinden gerçekleşmektedir. Bu pazaryerleri, yerel ve uluslararası firmaların ürünlerini son tüketicilere ulaştırmalarına olanak sağlar. Kazakistan'daki en popüler pazaryerleri ve platformlar şunlardır:

- Kaspi.kz: Kazakistan'ın en büyük ve en popüler e-ticaret platformlarından biri olan Kaspi.kz, hem çevrimiçi alışveriş hem de finansal hizmetler sunmaktadır. Kaspi'nin kullanıcıları, ürünlerini çevrimiçi satın alabilir veya satıcılar için bir mağaza oluşturabilirler.

- Satu.kz: Kazakistan'da yaygın olarak kullanılan bir diğer çevrimiçi pazar yeri, Satu.kz'dir. Bu platform, Kazakistan'daki alıcılar ve satıcılar için geniş bir pazar alanı sunar.

- Lamoda.kz: Moda ve yaşam tarzı ürünlerine odaklanan Lamoda.kz, Kazakistan'daki önemli e-ticaret platformlarından biridir.

- Wildberries.kz: Kazakistan'da yaygın olarak kullanılan bir başka büyük çevrimiçi perakende platformudur. Wildberries, giyim, elektronik, oyuncaklar, ev eşyaları gibi çok çeşitli ürünleri satışa sunmaktadır.

Bu platformlar, Kazakistan'da e-ticaret yapmayı isteyen Türk firmaları için önemli fırsatlar sunmaktadır.

4.15.2 Özel Günler, Bayramlar vb.

Kazakistan'da e-ticaretin yoğun olarak gerçekleştirildiği bazı özel günler ve bayramlar, satışları artıran önemli zaman dilimleridir. Bu günlerde özel kampanyalar ve indirimler düzenlenir. Öne çıkan özel günler ve bayramlar şunlardır:

- Yeni Yıl (1 Ocak): Yeni yıl dönemi, Kazakistan'da büyük bir kutlama dönemidir ve e-ticaret satışları artmaktadır.

- Kazakhstan Cumhuriyet Bayramı (16 Aralık): Kazakistan'ın bağımsızlık günü, alışverişin arttığı bir diğer özel gündür.

- Nevruz Bayramı (Nauryz Bayramı 21-22-23 Mart): Kazakistan'daki geleneksel bahar bayramı olan Nauryz, e-ticaret firmaları için önemli bir satış dönemidir.

- Ramazan Bayramı: Müslüman nüfusun yoğun olduğu Kazakistan'da, Ramazan ayı ve Bayram dönemi de ticaretin hareketlendiği zamanlardır.

Bu günlerde özel kampanyalar düzenleyerek, Kazak tüketicilerine ulaşmak, satışları artırmak için etkili bir strateji olabilir.

4.15.3 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

Kazakistan'da e-ticaretin başarılı olması için sosyal medya büyük bir rol oynamaktadır. Türk firmalarının hedef kitlelerine ulaşabilmesi için sosyal medya stratejileri oldukça önemlidir. Kazakistan'da en popüler sosyal medya platformları şunlardır:

- Instagram: Görsel ve video içerikler ile e-ticaret reklamları ve kampanyaları için sıkça kullanılan bir platformdur.
- Facebook: Özellikle 30 yaş üstü kullanıcılar için etkin olan Facebook, e-ticaret firmalarının hedef kitlelerine ulaşmasında önemli bir platformdur.
- VK (VKontakte): Rusça konuşan ülkeler arasında popüler olan VK, Kazakistan'da da yaygın şekilde kullanılmaktadır. E-ticaret için önemli bir ağıdır.
- YouTube: Video içerikler, ürün tanıtımları ve müşteri geri bildirimleri için çok yaygın olarak kullanılır.
- TikTok: Genç nüfus arasında hızla popülerleşen TikTok, eğlenceli ve yaratıcı kampanyalar için önemli bir platformdur.

Bu sosyal medya platformları, Kazakistan'daki tüketicilere doğrudan ulaşmak için kullanılabilir.

4.15.4 E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

Kazakistan'da e-ticaret yapan firmalar için gümrük vergileri ve muafiyetler belirli düzenlemelere tabidir. Kazakistan'dan yapılan e-ihracat işlemleri, genellikle düşük değerli ürünler için gümrük vergisi muafiyetine sahip olabilir. Ancak belirli bir değer limitinin üzerindeki ürünler için gümrük vergileri uygulanabilir. Gümrük düzenlemeleri şunlardır:

- Düşük Değerli E-Ticaret: Kazakistan'a yapılan e-ticaret satışlarında, bazı düşük değerli ürünler gümrük vergisinden muaf tutulabilir. Ancak, belirli bir değer limitinin üzerinde olan ürünler, gümrük vergisine tabi olur.
- Gümrük Vergileri: Ürünlerin değeri ve sınıfına göre, Kazakistan'da gümrük vergisi uygulanır. E-ticaret firmalarının gümrük süreçlerinde bu vergilere dikkat etmeleri gerekir.

4.15.5 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Kazakistan'da e-ticaret sektörü, ticaretin düzenlenmesi için belirli kurallara ve yasal çerçevelere sahiptir. Kazakistan'daki e-ticaret düzenlemeleri, internet üzerinden yapılan ticaretin güvenliğini ve şeffaflığını artırmayı hedefler. Bazı temel düzenlemeler şunlardır:

- E-Ticaret Kanunu: Kazakistan, e-ticaretle ilgili çeşitli düzenlemelere sahip bir yasa çerçevesine sahiptir. Bu yasalar, çevrimiçi satış yapan firmaların uyumlu olmasını sağlar.
- Veri Koruma ve Gizlilik: Kazakistan, e-ticaret ve çevrimiçi alışveriş yapan kullanıcıların verilerini koruma konusunda katı yasal düzenlemelere sahiptir. Firmaların, kullanıcı verilerini doğru şekilde koruması gerekmektedir.
- Fatura ve İade Politikaları: E-ticaret firmalarının, müşterilerine doğru ve geçerli fatura sağlaması, ayrıca iadelerle ilgili düzenlemelere uyması gerekmektedir.

4.15.6 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı Kargo ve Sipariş Karşılama Hizmetleri)

Kazakistan'da e-ticaretin verimli bir şekilde işlemesi için lojistik hizmetler oldukça önemlidir. E-ticaret firmaları, hızlı kargo ve sipariş karşılama (fulfillment) hizmetlerinden yararlanarak,

ürünlerini hızla tüketicilere ulaştırabilir. Kazakistan'da öne çıkan lojistik hizmet sağlayıcıları arasında şunlar bulunmaktadır:

- KazPost: Kazakistan'ın ulusal posta servisi olan KazPost, e-ticaret firmalarının ürünlerini tüketicilere ulaştırmalarını sağlayan önemli bir lojistik sağlayıcısıdır.

- DHL ve UPS: Uluslararası lojistik firmaları olan DHL ve UPS, Kazakistan'a yapılan e-ihracat işlemlerinde güvenilir kargo hizmeti sunmaktadır.

- Fulfillment Firmaları: Kazakistan'da, e-ticaret firmalarının siparişlerini hızlı bir şekilde karşılamak ve ürünlerini depolamak için çeşitli fulfillment hizmet sağlayıcıları bulunmaktadır. Bu firmalar, çevrimiçi mağazaların operasyonel süreçlerini yönetmelerine yardımcı olabilir.

E-ticaret sektöründe lojistik hizmetlerinin etkin bir şekilde yönetilmesi, müşteri memnuniyeti açısından büyük önem taşır.

Özetle, Kazakistan'da e-ticaret sektörü hızla büyümekte ve hem yerel hem de sınır ötesi ticaret için önemli fırsatlar sunmaktadır. Türk firmalarının Kazakistan'da başarılı olabilmesi için yerel pazaryerlerini doğru şekilde hedef alması, sosyal medyada etkili bir varlık oluşturması, gümrük vergilerini ve yasal düzenlemeleri anlaması gerekmektedir. Ayrıca, lojistik hizmetlerinin etkin yönetimi, e-ticaretin başarılı olmasında kritik rol oynamaktadır.

4.16 Kazakistan'da Tanıtım ve Pazarlama

Kazakistan, Türk firmaları için potansiyel pazarlara sahip geniş bir pazar sunmaktadır. Bu pazarın etkili bir şekilde hedeflenebilmesi için doğru tanıtım ve pazarlama stratejilerinin uygulanması önemlidir. Kazakistan'da tanıtım ve pazarlama yaparken dikkate alınması gereken bazı temel faktörler aşağıda açıklanmıştır.

4.16.1 Pazarlama Stratejileri

Kazakistan'da başarılı bir pazarlama stratejisi oluşturmak için yerel pazarın dinamiklerini ve tüketici davranışlarını anlamak gereklidir. Kazak halkı, batı markalarına ve modern yaşam tarzına aşina olsa da geleneksel değerlere de önem vermektedir. Bu yüzden pazarlama stratejilerinin kültürel bağlamda doğru şekilde konumlandırılması gereklidir. Aşağıda Kazakistan'daki etkili pazarlama stratejileri yer almaktadır:

- Dijital Pazarlama: Kazakistan'da internet ve sosyal medya kullanımı hızla artmaktadır. Dijital pazarlama stratejileri, ürün ve hizmetlerinizi çevrimiçi platformlar üzerinden tanıtmak için etkili bir araçtır. Google reklamları, sosyal medya reklamları (özellikle Instagram, Facebook ve TikTok gibi platformlar), SEO (arama motoru optimizasyonu) ve e-posta pazarlama gibi dijital pazarlama araçları kullanılabilir.

- Yerel Etkinlikler ve Sponsorluklar: Kazakistan'da düzenlenen etkinliklerde veya büyük organizasyonlarda sponsorluk yaparak, firmanızın bilinirliğini artırabilirsiniz. Bu tür etkinlikler, hedef kitlenizle doğrudan etkileşim kurmak için iyi bir fırsattır. Ayrıca, yerel fuarlara katılmak, ürününüzü tanıtmak ve yeni iş bağlantıları kurmak açısından önemlidir.

- Yerel Influencerlarla İşbirlikleri: Kazakistan'da sosyal medya influencer'ları ve blogger'ları büyük bir takipçi kitlesine sahiptir. Etkili bir pazarlama stratejisi için yerel influencer'larla işbirliği yaparak markanızı tanıtabilir, daha geniş kitlelere ulaşabilirsiniz.

4.16.2 Pazarlama Kanalları

Kazakistan'da pazarlama yapmak için etkili kanallar seçmek oldukça önemlidir. Her sektöre uygun farklı pazarlama kanalları bulunmaktadır. İşte Kazakistan'da popüler pazarlama kanalları:

- Sosyal Medya: Kazakistan’da Instagram, Facebook, VKontakte (VK), YouTube ve TikTok gibi platformlar oldukça yaygındır. Bu platformlar üzerinden yapılan reklamlar ve içerikler, Kazak tüketicilerine hızlı bir şekilde ulaşmak için etkili bir yol sağlar.

- Geleneksel Medya: Kazakistan’da televizyon, radyo ve basılı medya hala önemli bir yere sahiptir. Özellikle büyük şehirlerde, televizyon reklamları ve gazete ilanları, geniş kitlelere ulaşmak için kullanılabilir. TV kanalları ve radyo istasyonları, özellikle yaşlı nüfus arasında popülerliğini korumaktadır.

- E-posta Pazarlama: Kazakistan’da çevrimiçi alışveriş yapan kullanıcılar e-posta yoluyla yapılan tanıtımlara açıktır. Özellikle düzenli e-posta bültenleri ile kampanyalar, ürün tanıtımları ve haberler ile hedef kitlenizle iletişime geçebilirsiniz.

- Web Siteleri ve SEO: Kazakistan’daki internet kullanıcıları, ürün araştırmalarını çoğunlukla çevrimiçi platformlarda yapmaktadır. Bu nedenle, web sitenizin arama motorlarında öne çıkmasını sağlamak için SEO stratejilerini uygulamak önemlidir. Web siteniz ve çevrimiçi mağazanız, doğru anahtar kelimelerle optimize edilmelidir.

4.16.3 Pazarlama Mesajları ve İletişim

Kazakistan’daki pazarlama mesajlarının kültürel olarak doğru ve yerel dilde olması gerekmektedir. Kazakça ve Rusça, Kazakistan’daki iki ana dil olduğu için, pazarlama mesajlarınızın bu dillerde olması önemli olacaktır. Pazarlama mesajlarınızda aşağıdaki unsurlara dikkat etmelisiniz:

- Kültürel Duyarlılık: Kazak halkı, tarih ve kültürlerine büyük bir saygı duyar. Pazarlama mesajlarınızda yerel kültüre saygılı ve pozitif bir dil kullanmalısınız. Ayrıca, Kazakistan’daki geleneksel değerler ve aile bağları göz önünde bulundurulmalıdır.

- Yararlı İçerikler ve Eğitim: Kazak halkı, kaliteli ve faydalı içeriklere büyük ilgi göstermektedir. Eğitim içerikleri, bloglar ve videolar aracılığıyla ürününüzün nasıl kullanılacağı ve sağladığı faydalar hakkında bilgilendirici içerikler paylaşmak, tüketicilerle bağ kurmanıza yardımcı olabilir.

4.16.4 Fiyatlandırma Stratejisi

Kazakistan’da ürün fiyatlandırması, ürünün kalitesine ve hedef kitlenize göre farklılık gösterebilir. Kazakistan’daki tüketiciler, kaliteli ürünler için ödeme yapmaya isteklidir, ancak fiyatların makul ve rekabetçi olması önemlidir. Türk firmaları, Kazakistan pazarına uygun fiyatlarla, kaliteli ürünler sunarak güçlü bir pazar pozisyonu oluşturabilirler.

4.16.5 Rakip Analizi

Kazakistan pazarında başarılı bir pazarlama stratejisi için, rakiplerinizi analiz etmek oldukça önemlidir. Pazardaki en güçlü rakipleri tanımak ve onların pazarlama stratejilerini incelemek, kendi stratejilerinizi oluştururken size önemli bilgiler sunacaktır. Rakip analizinde dikkate alınması gereken noktalar:

- Rakiplerin fiyatlandırma stratejileri
- Ürün ve hizmet kaliteleri
- Pazarlama mesajları ve iletişim tarzları
- Kullanıcı yorumları ve geri bildirimler

4.16.6 Dijital Reklamcılık

Kazakistan'da dijital reklamcılık son yıllarda büyük bir hızla büyümektedir. Dijital reklamcılık alanında Google Ads, sosyal medya reklamları (Facebook, Instagram, TikTok vb.), YouTube reklamları ve banner reklamlar gibi birçok seçenek mevcuttur. Özellikle genç nüfus arasında dijital reklamlara olan ilgi büyük olduğu için, bu platformlarda doğru hedef kitleyi seçmek oldukça önemlidir.

4.16.7 Etkinlik Pazarlama ve Sponsorluk

Kazakistan'da düzenlenen çeşitli etkinlikler, markaların görünürlüğünü artırmak için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu etkinlikler, firmanızın ürünlerini tanıtmak, yeni müşteriler kazanmak ve mevcut müşteri kitlesiyle etkileşimde bulunmak için kullanabileceğiniz kanallardır. Kazakistan'daki büyük fuarlar, konserler, kültürel festivaller gibi organizasyonlarda sponsor olabilmek imkanı vardır.

Özetle, Kazakistan'da pazarlama ve tanıtım yaparken, dijital pazarlama stratejilerinin yanı sıra geleneksel medya araçları da etkin bir şekilde kullanılabilir. Pazarlama mesajlarının yerel kültüre ve dil özelliklerine uygun olması, markanızın Kazak tüketicileriyle güçlü bir bağ kurmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca, Kazakistan'daki rekabeti analiz ederek, etkili fiyatlandırma stratejileri ve doğru pazarlama kanalları seçilerek, pazarda başarılı bir yer edinilebilir.

4.17 Kazakistan Tarım Sektöründe Tüketici/Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Kazakistan, geniş yüzölçümü ve zengin doğal kaynakları ile tarım sektöründe önemli bir pazar sunmaktadır. Ülkenin tarım sektöründe tüketici ve alıcı tercihleri, özellikle yerel tüketici alışkanlıkları, ekonomik durum, kültürel faktörler ve küresel eğilimlerden etkilenmektedir. Kazakistan'daki tarım ürünleri ve hizmetleri için son trendler de hızla değişmektedir ve bu değişiklikler, hem yerel hem de uluslararası girişimciler için fırsatlar yaratmaktadır.

4.17.1 Tüketici Tercihleri ve Davranışları

- Organik Ürünler Yönelme: Kazakistan'da organik tarım ürünlerine olan talep artmaktadır. Özellikle sağlık bilincinin yükselmesiyle birlikte, organik ürünler, yerel pazarda daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır. Tüketiciler, gıda ürünlerinde katkı maddelerinin ve kimyasal kalıntıların minimumda olmasına dikkat etmektedirler. Bu nedenle organik ürünler, üst gelir gruplarının yanı sıra orta sınıf tüketiciler arasında da tercih edilmeye başlanmıştır.

- Sağlıklı Gıda Tercihleri: Sağlıklı yaşam ve beslenme trendlerinin artmasıyla, Kazakistan'da tüketiciler daha düşük kalorili, şeker içeriği düşük ve besleyici değeri yüksek ürünlere yönelmektedir. Ayrıca, glutensiz ve vegan ürünler de giderek daha fazla tercih edilmektedir. Bu trend, özellikle genç nüfus arasında daha belirgin hale gelmektedir.

- Yerli Ürün Tercihi: Kazakistan'da yerel tarım ürünlerine olan talep artmaktadır. Kazak halkı, özellikle geleneksel ve yerel tarım ürünlerini tercih etmektedir. Yerli üreticilerin ürünleri, uluslararası ürünlere kıyasla daha uygun fiyatlarla sunulabilmektedir. Bununla birlikte, yabancı markalar ve ürünler de Kazak pazarında talep görmektedir, özellikle büyük şehirlerde.

- Yüksek Kaliteli ve Güvenilir Ürünler: Kazak tüketicileri, gıda güvenliğine büyük önem vermektedir. Gıda ürünlerinin kalitesi, taze olması ve sağlığa zararlı katkı maddelerinden arındırılmış olması en önemli faktörlerden biridir. Gıda etiketlerinde güvenilirlik, organik sertifikalar ve kalite belgeleri tüketicilerin karar verme sürecinde büyük rol oynamaktadır.

4.17.2 Son Trendler ve Yenilikler

- Dijitalleşme ve E-Ticaret: Tarım sektöründe dijitalleşme ve e-ticaret platformları giderek artan bir öneme sahip olmuştur. Tarım ürünlerinin çevrimiçi satış platformlarında pazarlanması ve tedarik zincirinin dijitalleşmesi, üreticilere daha hızlı erişim sağlamaktadır. E-ticaret, özellikle pandemi sonrasında hızla büyümeye devam etmektedir. Kazakistan'daki çevrimiçi pazarlar ve gıda teslimat platformları, taze ürünlerin ve tarım ürünlerinin kolayca temin edilebileceği alanlar sunmaktadır.

- Sürdürülebilir Tarım: Kazakistan, sürdürülebilir tarım uygulamaları konusunda adımlar atmaktadır. Tüketiciler ve üreticiler arasında çevre dostu üretim yöntemlerine olan ilgi artmaktadır. Çiftçiler, verimliliği artıran ancak çevreyi bozmayan yöntemler kullanmak için yenilikçi teknolojilere yatırım yapmaktadır. Suyun tasarruflu kullanımı, organik tarım ve yenilenebilir enerji kaynakları gibi sürdürülebilirlik temelli uygulamalar, tarım sektöründe giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

- Tüketici Eğitim ve Bilinçlendirme: Tüketicilerin sağlıklı gıda ürünleri hakkında bilinçlenmesi, tarım sektöründe de eğitilmiş ve bilgili bir pazarın oluşmasına olanak sağlamaktadır. Kazakistan'da yerel gıda üreticileri, ürünlerinin faydalarını ve besin değerlerini anlatan tanıtım kampanyalarına önem vermektedir. Bu bilinçlendirme hareketleri, organik ürünlerin ve diğer sağlıklı gıda seçeneklerinin tercih edilmesini artırmaktadır.

- Yüksek Teknolojili Tarım (AgriTech): Kazakistan'da tarım sektöründe teknolojik yenilikler giderek yaygınlaşmaktadır. Tarımda kullanılan yeni teknolojiler ve makineler, verimliliği artırmak, iş gücünü azaltmak ve doğal kaynakları daha verimli kullanmak amacıyla kullanılmaktadır. Bu teknolojiler arasında akıllı sulama sistemleri, dronlar, sensörler ve robotlar yer almaktadır. Ayrıca, veri analitiği ve yapay zeka (AI) kullanılarak verimli tarım yöntemleri geliştirilmektedir.

- İhracat ve Yeni Pazarlar: Kazakistan, özellikle Rusya, Çin ve Orta Asya ülkeleri gibi çevresindeki ülkelere tarım ürünleri ihracatını artırmaya çalışmaktadır. Kazakistan'da üretilen tarım ürünlerinin dış pazarlara sunulması, ülkedeki tarım sektörünün büyümesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca, ürünlerin kalite sertifikaları ve çevre dostu üretim süreçlerinin artırılması, ihracatçılara yeni pazarlar yaratmaktadır.

4.17.3 Tüketici İhtiyaçları ve Talepleri

- Gıda Güvenliği: Kazak tüketicileri, gıda ürünlerinde güvenliğe büyük önem vermektedir. Yüksek kaliteli, katkı maddesi içermeyen ve doğal olan ürünlere olan talep artmaktadır. Ürün etiketlerinde kullanılan sertifikalar, bu güvenliği sağlamak için önemlidir.

- Taze ve Mevsimlik Ürünler: Kazak tüketicileri, özellikle mevsimlik ve taze ürünlere büyük ilgi göstermektedir. Özellikle yaz aylarında taze meyve ve sebzelerin talebi artmaktadır. Bu nedenle, taze ürünlerin üretimi ve dağıtımı, Kazakistan tarım sektörü için önemli bir fırsat sunmaktadır.

- Fiyat Duyarlılığı: Kazakistan'da özellikle yerel pazarda, fiyatlar büyük bir rol oynamaktadır. Tüketiciler, kaliteli ürünleri uygun fiyatlarla satın almak istemektedir. Bu nedenle, fiyat-performans oranı yüksek olan ürünler, daha fazla tercih edilmektedir.

4.17.4 Öne Çıkan Tarım Ürünleri ve Sektörler

- Tahıllar: Kazakistan, dünya çapında önemli bir tahıl üreticisidir ve bu alanda büyük bir üretim kapasitesine sahiptir. Özellikle buğday, arpa ve mısır gibi tahıllar önemli ürünler arasında yer almaktadır.

- Süt ve Et Ürünleri: Kazakistan'da süt ve et sektörü de büyümeye devam etmektedir. Özellikle sığır ve koyun etinin yanı sıra, süt ürünleri de önemli bir pazar payına sahiptir.

- Sebze ve Meyveler: Kazakistan'da sebze ve meyve üretimi oldukça çeşitlidir. Kazak halkı, taze meyve ve sebzeleri günlük beslenme programlarında sıkça kullanmaktadır.

- Organik Ürünler: Son yıllarda organik gıda ürünlerine olan talep artmaktadır. Organik ürünler, sağlıklı yaşam trendine paralel olarak pazarın önemli bir parçası haline gelmiştir.

Özetle, Kazakistan tarım sektöründe, tüketici ve alıcı tercihleri, sağlıklı yaşam ve organik ürünlere yönelik artan talep ile şekillenmektedir. Yeni teknolojilerin ve sürdürülebilir üretim yöntemlerinin benimsenmesi, pazarın geleceğini şekillendiren önemli trendler arasındadır. Tüketiciler, kaliteli, güvenli ve sağlıklı gıda ürünlerine ilgi göstermekte, dijital pazarlama ve e-ticaretin etkisiyle sektöre yeni fırsatlar ortaya çıkmaktadır. Kazakistan, dinamik bir tarım pazarına sahip olup, uluslararası firmalar için çeşitli fırsatlar sunmaktadır.

4.18 Kazakistan Tarım Sektöründe Vergiler

Kazakistan'da tarım sektöründeki vergi sistemi, ithalat ve ihracat süreçleri, üretim ve ticaretle ilgili çeşitli vergiler ve uygulamalardan oluşmaktadır. Bu vergiler, gıda ürünleri, tarım makineleri, gübreler ve diğer tarım ekipmanları ile ilgili olarak değişkenlik göstermektedir. Aşağıda, Kazakistan tarım sektöründe öne çıkan bazı vergiler ve vergi uygulamaları yer almaktadır.

4.18.1 Gümrük Vergisi (Customs Duties)

Kazakistan'da gümrük vergileri, ithalat ve ihracat işlemlerinde önemli bir maliyet kalemi oluşturur. Gümrük vergileri, ithal edilen tarım ürünleri ve ekipmanları için belirli bir oran üzerinden hesaplanır. Tarım sektöründeki gümrük vergileri, ithalatın yapıldığı ürüne bağlı olarak değişebilir. Ancak genel olarak, Kazakistan'ın Dünya Ticaret Örgütü (WTO) üyeliği ve Gümrük Birliği üyeliği çerçevesinde, birçok ürün için gümrük tarifeleri düşürülmüş ya da sıfırlanmıştır.

- Gümrük Vergisi Oranı: Tarım sektöründeki ürünlerde gümrük vergisi oranı, genellikle %5 ila %15 arasında değişmektedir. Ancak bu oranlar, tarım ürününün türüne göre farklılık gösterebilir.

4.18.2 Katma Değer Vergisi (KDV) (Value Added Tax - VAT)

Kazakistan'da, tarım sektöründe üretilen ve satılan ürünler genellikle KDV'ye tabidir. Ancak bazı tarım ürünleri için özel muafiyetler ve indirimler uygulanabilir. KDV, genel olarak mal ve hizmetler üzerinden tahsil edilir ve üretimden perakende satışa kadar tüm ticaret zincirini kapsar.

- KDV Oranı: Tarım ürünlerinde, genel KDV oranı %12'dir. Ancak, bazı ürünler için KDV oranı daha düşük olabilir. Örneğin, organik ürünler ve temel gıda maddeleri bazı istisnalarla KDV'den muaf tutulabilir.

4.18.3 Özel Tüketim Vergisi (Excise Tax)

Özel Tüketim Vergisi, genellikle alkollü içecekler, sigara ve bazı lüks ürünlerde uygulanan bir vergidir. Tarım sektöründe özel tüketim vergisi, tarım ürünlerinin işlenmesiyle ilgili ürünlerde veya tüketiciye yönelik bazı ürünlerde uygulanabilir.

- Özel Tüketim Vergisi Oranı: Bu vergi, sadece belirli tarım ürünlerinde (örneğin alkollü içecekler veya tütün ürünleri) geçerlidir. Ancak, organik gıda, taze meyve ve sebzeler gibi ürünlerde özel tüketim vergisi uygulanmaz.

4.18.4 İlave Gümrük Vergisi (Additional Customs Duty)

İlave gümrük vergisi, belirli durumlarda uygulanan ekstra bir vergi türüdür. Kazakistan, gümrük tarifelerinde değişiklik yaparak bazı ürünlere ek vergi getirebilir. Bu tür vergiler genellikle ithalatı korumak amacıyla veya yerel üretimi teşvik etmek için uygulanır.

- İlave Gümrük Vergisi Oranı: Bu oran, hükümet politikalarına ve ürünün yerel üretimi ile dış ticaret dengelerine göre değişir.

4.18.5 Anti-Dumping Vergisi (Anti-Dumping Duty)

Anti-dumping vergisi, düşük fiyatlarla yapılan ithalatı engellemek amacıyla uygulanır. Eğer bir ürün, hedef ülkenin yerel pazarını olumsuz etkileyebilecek şekilde çok düşük fiyatlarla ithal ediliyorsa, anti-dumping vergisi devreye girebilir. Bu tür vergiler, özellikle Çin ve diğer komşu ülkelerden yapılan ithalatı dengelemek için uygulanabilir.

- Anti-Dumping Vergisi Oranı: Bu oran, ürünün ithal fiyatına bağlı olarak belirlenir. Kazakistan, genellikle yerel üreticileri korumak amacıyla anti-dumping vergilerini uygulayabilir.

4.18.6 Diğer Vergi Türleri

- Çevre Vergisi: Tarımda kullanılan bazı kimyasallar ve gübreler, çevreye zararlı olabilir ve bu tür ürünler için çevre vergileri uygulanabilir. Bu vergi, çevresel sürdürülebilirlik adına uygulanmaktadır.

- Tarım Ürünleri Üzerinde Diğer Vergiler: Kazakistan'da tarım sektöründeki bazı ürünlerde, yerel düzenlemeler ve yönetmeliklere bağlı olarak ek vergiler uygulanabilir. Bu vergiler, özellikle devlet destekli tarım projeleri ve sübvansiyonlar ile ilişkili olabilir.

4.18.7 Vergi İstisnaları ve Teşvikler

Kazakistan tarım sektörünü geliştirmek amacıyla vergi teşvikleri ve istisnalar sunmaktadır. Bazı tarım ürünleri, özellikle organik ürünler ve yenilikçi tarım teknolojilerine yatırım yapan firmalar için vergi indirimleri veya muafiyetler sağlanmaktadır. Ayrıca, tarımsal üretim ve gıda işleme alanlarında faaliyet gösteren şirketlere yönelik vergi muafiyetleri, yatırım teşvikleri ve finansal destekler de mevcuttur.

Özetle, Kazakistan'da tarım sektörü için uygulanan vergiler, genellikle ithalat, ihracat ve üretim süreçlerine yönelik çeşitli vergi yükümlülüklerinden oluşmaktadır. Gümrük vergileri, KDV, özel tüketim vergisi ve anti-dumping vergileri gibi çeşitli vergi türleri, tarım ürünlerinin ticaretini etkileyebilir. Kazakistan'da yerel üreticilerin desteklenmesi için vergi teşvikleri ve istisnalar da bulunmaktadır. Ancak, her bir vergi türünün uygulanabilirliği, ürünün türüne, ithalatçı veya üreticiye ve pazarın ihtiyaçlarına göre değişkenlik gösterebilir.

4.19 Kazakistan Tarım Sektörüne Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Kazakistan, tarım sektöründe hem iç hem de dış ticaretin düzenlenmesinde çeşitli engellerle karşılaşmaktadır. Bu engeller, tarife dışı engeller olarak adlandırılır ve genellikle ticaretin kısıtlanması, ürünlerin ithalatı veya ihracatını etkileyen düzenlemeler, kontroller ve çeşitli uygulamalar şeklinde ortaya çıkar. Kazakistan tarım sektörü için bu tür engellerin başında, çeşitli gümrük prosedürleri, ithalat ve ihracat lisansları, kalite kontrol standartları, teknik düzenlemeler ve çevre düzenlemeleri yer almaktadır.

4.19.1 Gıda Güvenliği ve Sağlık Standartları

Tarım ürünleri, özellikle gıda ürünleri, Kazakistan'da sıkı sağlık ve gıda güvenliği standartlarına tabidir. Bu standartlar, özellikle ithalat yoluyla ülkeye giriş yapan tarım ürünleri için önemli bir engel teşkil edebilir. Kazakistan, dışarıdan gelen ürünlerin sağlık ve güvenlik açısından yeterli denetimlere tabi tutulmasını talep eder.

- Sağlık ve güvenlik denetimleri: Kazakistan, gıda güvenliği ve sağlık standartlarını düzenleyen "Gıda Güvenliği Yasası" ve diğer ilgili yönetmeliklere sahiptir. Bu yasalar, özellikle gıda ürünlerinin ithalatı için kalite sertifikaları, hijyen raporları ve sağlık belgeleri talep edebilir. Ayrıca, ithalatçılardan her ürünün, Kazakistan'a girişten önce bu belgeleri temin etmeleri istenebilir.

- Zorunlu sağlık testleri: İthal edilen tarım ürünleri, özellikle canlı hayvanlar, et ve süt ürünleri gibi kategorilerde sağlık ve güvenlik açısından testlerden geçmek zorundadır. Bu testlerin pozitif sonuçlanması, ürünün ithalatını engelleyebilir.

4.19.2 Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon

Kazakistan, tarım ürünleri ve tarım makineleri gibi sektörlerde yüksek standartlar belirlemiş ve bu ürünlerin ithalatında teknik düzenlemelere sıkı bir şekilde uymaktadır. Ulusal teknik standartlar, ithalat edilen ürünlerin yerel piyasada kabul edilebilmesi için geçerli olmalıdır.

- CE işareti ve uyumluluk belgeleri: Kazakistan'da tarım makineleri, gübreler ve bazı kimyasal ürünler için Avrupa Birliği'ne benzer teknik düzenlemeler uygulanmaktadır. Bazı ürünler için Avrupa'dan veya diğer ülkelerden alınan kalite ve uyumluluk sertifikaları geçerli olabilir.

- İhracatçı ülke tarafından onaylı sertifikalar: Kazakistan'a tarım ürünleri ihracatında, gönderilen ürünlerin kalite ve güvenlik sertifikalarını almış olmaları gerekmektedir. Bunlar, ilgili standartlara uygunluğu gösteren belgeler olarak kabul edilir.

4.19.3 Çevre Düzenlemeleri

Kazakistan, çevresel sürdürülebilirlik ve tarımda ekolojik dengeyi korumak amacıyla çevresel düzenlemeler ve sınırlamalar getirmiştir. Bu düzenlemeler, özellikle pestisitler, kimyasallar, gübreler ve diğer çevreye zarar verebilecek ürünlerin ithalatı ve kullanımına dair sıkı kontrolleri içermektedir.

- Kimyasal kullanımı ve çevresel denetimler: Çiftliklerde kullanılan bazı kimyasallar ve gübreler Kazakistan'a ithalatı sırasında çevre standartlarına uygunluk açısından incelenmektedir. Çevre dostu olmayan ürünlerin ithalatı yasaklanmış veya sınırlandırılmış olabilir.

- Sertifikalar ve izinler: Tarım sektörü ürünleri için, çevreyi koruma amacıyla belirli sertifikaların alınması gerekebilir. Ayrıca, Kazakistan, çevresel etki raporlarını talep edebilir ve bazı ürünlerin ithalatına kısıtlamalar getirebilir.

4.19.4 Gümrük Prosedürleri ve Zorunlu Belgeler

Kazakistan'a tarım ürünlerinin ithalatı, genellikle karmaşık ve zaman alıcı olan gümrük prosedürlerine tabidir. İthalatçıların, ürünlerini Kazakistan'a girmeden önce gerekli tüm izinleri, belgeleri ve sertifikaları alması gerekmektedir. Bu prosedürler, ihracatçılar için büyük bir engel teşkil edebilir.

- İthalat lisansı: Kazakistan'a bazı tarım ürünlerini ithal etmek için özel ithalat lisansları gereklidir. Bu lisanslar, yalnızca belirli ürünler için geçerlidir ve ülkeye girmeden önce alınmalıdır.

- Gümrük kontrolleri ve denetimler: Tarım ürünleri için, özellikle gıda ürünlerinde, gümrükte yapılan kontroller ve fiziksel incelemeler, zaman alıcı olabilir. Bazı ürünlerin ithalatı sırasında, gerekli evraklar ve etiketleme ile ilgili düzenlemelere uyulmaması, ürünün geçişini engelleyebilir.

4.19.5 Sübvansiyonlar ve Koruyucu Politikalar

Kazakistan, yerli tarım üreticilerini korumak amacıyla dışarıdan gelen tarım ürünlerine karşı sübvansiyonlar ve gümrük tarifeleri belirleyebilir. Bu tür koruyucu politikalar, dış ticaretin rekabetçi yapısını etkileyebilir.

- Tarife dışı engeller: Kazakistan, dışarıdan gelen tarım ürünlerinin yerli üreticilerle rekabet etmesini sınırlamak amacıyla bazı ürünlerde yüksek gümrük tarifeleri veya sınırlamalar getirebilir. Bu, özellikle tarım sektöründe rekabetin yoğun olduğu alanlarda görülebilir.

- Yerel üretime teşvik: Kazakistan, yerli tarım üreticilerini desteklemek amacıyla bazı tarım ürünlerinin ithalatına kısıtlamalar getirebilir. Bu durum, bazı yabancı tedarikçilerin pazara girmesini engelleyebilir.

4.19.6 Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sigortası Zorunluluğu

Tarım sektöründe faaliyet gösteren işçiler ve çalışanlar için sağlık sigortası ve iş güvenliği sigortası zorunludur. İthalatçı firmalar, iş gücü istihdamı konusunda belirli sosyal güvenlik yükümlülükleriyle karşılaşabilirler.

Özetle, Kazakistan, tarım sektörüne yönelik dış ticaretin düzenlenmesinde çeşitli tarife dışı engeller uygulamaktadır. Gıda güvenliği, çevre düzenlemeleri, sağlık standartları ve gümrük prosedürleri, bu engellerin başlıcalarıdır. Ayrıca, yerli üreticileri koruma amacıyla uygulanan korumacı politikalar ve sübvansiyonlar, dış ticareti sınırlandıran faktörler arasında yer almaktadır. Tarım sektörüyle ilgili dış ticaret yapmak isteyen firmalar, Kazakistan'ın bu düzenlemelerine uygunluk sağlamak için dikkatli bir hazırlık yapmalı ve gerekli belgeleri temin etmelidir.

5. Tarım Sektöründe İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Kazakistan, hızla gelişen bir ekonomi ve tarım sektörüyle birlikte, Türk tarım ürünleri ihracatçıları için çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle son yıllarda, Kazakistan'daki tarım sektörü, hem iç talep hem de dış ticaret açısından büyümeye devam etmektedir. Bu bağlamda, Türk ihracatçıları için bir dizi fırsat ortaya çıkmaktadır.

5.1 Artan Talep

Kazakistan'da tarım sektörüne olan talep son yıllarda artmaktadır. Bu talebin artmasında, nüfus artışı, yaşam standartlarının yükselmesi, ve ekonomik gelişmeler etkili olmuştur. Ülkenin büyük bir kısmı tarım sektörüyle geçimini sağlamakta olup, daha verimli ve kaliteli ürünler talep edilmektedir. Ayrıca, tarım ürünlerinin işlenmesi ve gıda sanayi ile ilgili artan talep, özellikle işlenmiş gıda ürünleri için büyük bir pazar oluşturmıştır.

Türk tarım ürünlerine olan talep, Kazakistan'daki gıda sektörü ve işlenmiş gıda üreticilerinin artan ihtiyacı ile paralel bir şekilde büyümektedir. Özellikle zeytinyağı, kuru meyve, baharatlar, unlu mamuller ve süt ürünleri gibi Türk tarım ürünleri, Kazak tüketicileri arasında popülerdir. Kazakistan'a yapılan ihracatın artırılması için Türk firmaları bu artan talebi hedef alabilirler.

5.2 E-Ticaretin Yaygınlaşması

Kazakistan’da son yıllarda e-ticaretin yaygınlaşması, Türk tarım ürünleri için yeni fırsatlar sunmaktadır. İnternet üzerinden yapılan alışverişlerin artmasıyla birlikte, e-ticaret kanallarından faydalanarak Kazakistan’a tarım ürünleri ihracatını artırmak mümkündür. E-ticaret platformları, özellikle gıda ve tarım ürünleri sektörü için önemli bir satış kanalı oluşturabilir.

Kazakistan’daki en popüler online alışveriş platformları, Türk tarım ürünlerinin satışını yapacak girişimcilere büyük fırsatlar sunmaktadır. Türkiye’den Kazakistan’a yapılacak gıda ürünleri ihracatı için e-ticaretin kullanılması, firmaların daha geniş bir müşteri kitlesine ulaşmasını sağlayabilir.

5.3 Serbest Ticaret Anlaşması (STA) ve Gümrük Kolaylıkları

Türkiye, Kazakistan ile Serbest Ticaret Anlaşması (STA) imzalamıştır. Bu anlaşma, iki ülke arasındaki ticaretin serbestleşmesine ve gümrük işlemlerinin kolaylaştırılmasına olanak sağlamaktadır. Türkiye ile Kazakistan arasındaki STA, gümrük vergilerinin düşürülmesi ve bazı ürünlere ithalat vergilerinin sıfırlanması anlamına gelmektedir. Bu durum, Türk tarım ürünlerinin Kazakistan pazarına daha uygun fiyatlarla girmesine olanak tanımaktadır.

Kazakistan ile yapılan STA, Türk firmalarına önemli bir avantaj sağlamaktadır. STA’nın sağladığı gümrük vergisi muafiyetleri ve kolaylıklar sayesinde, Türk tarım ürünleri daha rekabetçi fiyatlarla Kazakistan pazarında yer bulabilir. Bu fırsattan yararlanarak Türk tarım sektörünün Kazakistan’a ihracatını artırmak mümkündür.

5.4 Türk Tarım Ürünlerine Olan Güven

Türk tarım ürünleri, Kazakistan’da genellikle yüksek kalite ve güvenilirlik ile tanınmaktadır. Türk ürünlerinin uluslararası standartlara uygunluğu, Kazak tüketicileri tarafından tercih edilmesini sağlamaktadır. Kazakistan’daki tüketiciler, Türk markalarına karşı güven duymakta ve ürünlerin kaliteli olduğunu bilmektedir. Bu durum, Türk ihracatçıları için pazara girmeyi kolaylaştırmaktadır.

Özellikle organik ürünler, sağlıklı gıda seçenekleri ve işlenmiş gıda ürünleri gibi alanlarda Türk tarım ürünlerine olan talep giderek artmaktadır. Türk firmaları bu güveni kullanarak Kazakistan’daki pazara girmeli ve ürünlerini tanıtmalıdır.

5.5 Kazakistan’ın Yatırım Potansiyeli

Kazakistan, tarım sektörüne yatırım yapmayı teşvik etmektedir ve Türk tarım firmaları için bu alanda fırsatlar bulunmaktadır. Kazakistan hükümeti, tarım sektöründe modernizasyonu desteklemek amacıyla birçok teşvik ve yatırım programı sunmaktadır. Bu teşvikler arasında vergi indirimleri, düşük faizli krediler ve gümrük muafiyetleri yer almaktadır.

Türk firmaları, Kazakistan’ın tarım sektörüne yatırım yaparak yerel üretimle ilgili fırsatları değerlendirebilir ve bu sayede Kazakistan pazarında daha güçlü bir konum elde edebilirler.

5.6 Kazakistan'da Tarım ve Gıda Sektörüne Olan Yatırım

Kazakistan, tarım sektörüne yönelik büyük yatırım projelerine ev sahipliği yapmaktadır. Hükümet, modern tarım ekipmanları, sulama sistemleri ve tarım üretim tesislerine yatırım yapmayı teşvik etmektedir. Türk firmaları bu fırsatları değerlendirerek, Kazakistan’daki yerel üreticilere ekipman ve teknoloji sağlayabilir veya tarım sektöründe üretim ortaklıkları kurabilirler.

5.7 Yerli Üretim İle Rekabet Etme Fırsatları

Kazakistan’da yerli tarım ürünlerinin üretimi genellikle verimlilik ve kalite açısından bazı zorluklarla karşılaşmaktadır. Türk tarım ürünleri, Kazakistan’da daha verimli ve kaliteli alternatifler olarak görülebilir. Bu nedenle, Türk firmalarının Kazakistan’daki tarım sektörüne sunacağı yüksek kaliteli ürünler, yerli üreticilerle rekabet etme fırsatları sunmaktadır.

Özetle, Kazakistan, Türk tarım ürünleri ihracatçıları için birçok fırsat sunan bir pazar haline gelmiştir. Artan talep, e-ticaretin yaygınlaşması, Serbest Ticaret Anlaşması (STA) ve yerli üretimle rekabet etme imkanları, Türk firmalarına önemli avantajlar sağlamaktadır. Kazakistan’ın tarım sektöründeki büyümesi ve hükümetin sektöre yaptığı yatırımlar, Türk ihracatçıları için pazara giriş ve büyüme fırsatları sunmaktadır. Türk firmaları, Kazakistan’daki bu fırsatları iyi değerlendirdikçe, tarım sektöründe başarılı bir şekilde pazar payı kazanabilirler.

6. Tarım Sektöründe İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Kazakistan, Türk tarım ürünleri ihracatçıları için fırsatlar sunduğu gibi bazı tehditler de barındıran bir pazardır. Bu tehditler, ticaretin verimli bir şekilde yürütülmesi ve uzun vadeli büyüme için önemli engeller oluşturabilir. Kazakistan pazarındaki zorluklar arasında yoğun rekabet, ekonomik dalgalanmalar, korumacı politikalar, tüketici tercihlerindeki farklılıklar ve siyasi istikrarsızlık gibi faktörler yer almaktadır. Aşağıda, Türk tarım ürünleri ihracatçıları için Kazakistan’daki olası tehditler açıklanmıştır.

6.1 Yoğun Rekabet Ortamı

Kazakistan, büyük bir tarım pazarı olmakla birlikte, yerli üreticiler ve diğer ülkelerden gelen ihracatçılarla oldukça yoğun bir rekabet içindedir. Özellikle, Rusya, Çin ve Güney Kore gibi büyük üreticiler, Kazakistan pazarında güçlü bir rekabet oluşturuyor. Bu durum, Türk ihracatçıları için fiyat baskıları ve pazar payı kayıpları yaratabilir. Ayrıca, yerli üreticiler de hızla gelişen tarım teknolojileri ve modern üretim yöntemleriyle daha rekabetçi hale gelmektedir.

Türk tarım ürünlerinin Kazakistan pazarında yer edinmesi, yalnızca kaliteli ve güvenilir ürünlerle değil, aynı zamanda yerli ve uluslararası rakiplerle rekabet edebilecek fiyatlar ve pazarlama stratejileri ile mümkün olacaktır.

6.2 Korumacı Politikalar ve Gümrük Engelleri

Kazakistan hükümeti, bazen iç piyasa ve yerli üreticiyi koruma amacıyla gümrük vergilerini arttırabilir ya da ithalata yönelik kısıtlamalar getirebilir. Bu tür korumacı politikalar, Türk tarım ürünlerinin pazar payını daraltabilir ve ihracatçıları için zorluklar yaratabilir. Ayrıca, Kazakistan’ın bazı tarım ürünlerine yönelik ithalat yasakları veya kota sınırlamaları da olabilir.

Gümrük işlemlerinin karmaşıklığı ve ticaret engelleri, Türk ihracatçılarının pazara girmesini ve mevcut pazardaki ürünlerini sunmalarını zorlaştırabilir. Türkiye ile Kazakistan arasında Serbest Ticaret Anlaşması (STA) olsa da, bazen gümrük uygulamaları ve ticaret prosedürleri sorunsuz işlemlenemez.

6.3 Tüketici Tercihlerindeki Farklılıklar

Kazakistan’da tüketici alışkanlıkları ve tercihlerinin, Türk tüketicilerinden farklı olması, pazara girerken dikkate alınması gereken önemli bir tehdit olabilir. Örneğin, Kazakistan’daki tüketiciler, genellikle yerel üretime yönelme eğilimindedirler ve bazı yabancı markalara karşı

temkinli olabilirler. Ayrıca, organik gıda ve sağlıklı yaşam trendleri Türkiye’de yayginken, Kazakistan’daki tüketiciler bu tür ürünlere daha az ilgi gösterebilir.

Türk firmaları, Kazakistan’daki tüketici alışkanlıklarına uygun ürünler geliştirmeli, yerel tercihlere uygun pazarlama stratejileri kullanmalıdır. Bu bağlamda, pazar araştırması yaparak Kazak tüketicilerinin beklentilerine uygun ürünler sunmak önemlidir.

6.4 Ekonomik Dalgalanmalar

Kazakistan ekonomisi, özellikle petrol fiyatlarındaki dalgalanmalara ve bölgesel ekonomik gelişmelere duyarlıdır. Ülkenin ekonomik yapısı büyük ölçüde doğal kaynaklara dayanmakta olup, dışa bağımlılığı da yüksek seviyededir. Bu nedenle, ekonomik dalgalanmalar ve dünya ekonomisindeki krizler, Kazakistan’ın ithalat ve tüketim düzeyini doğrudan etkileyebilir.

Kazakistan’daki ekonomik durgunluk, Türk tarım ürünlerinin talebinde azalmaya yol açabilir ve döviz kurlarındaki dalgalanma, Türk firmalarının maliyetlerini artırabilir. Türk ihracatçılarının, Kazakistan’daki ekonomik dalgalanmalara karşı stratejik bir esneklik geliştirmesi gerekmektedir.

6.5 Siyasi İstikrarsızlık ve Yönetimsel Değişiklikler

Kazakistan, son yıllarda önemli siyasi değişimlerden geçmiştir. 2019 yılında devlet başkanı Nursultan Nazarbayev’in uzun süreli görevinden ayrılması ve sonrasında hükümetteki değişiklikler, ülkenin siyasi istikrarı üzerinde belirsizlik yaratmıştır. Ayrıca, Kazakistan’daki hükümetin tarım sektörüyle ilgili politikaları zaman zaman değişkenlik gösterebilir.

Siyasi istikrarsızlık, özellikle yatırım ortamını olumsuz etkileyebilir ve dış ticaretin önündeki engelleri artırabilir. İhracatçılar için bu, uzun vadede öngörülemeyen ticaret zorlukları ve ticaret anlaşmalarında değişiklikler anlamına gelebilir.

6.6 Altyapı Eksiklikleri

Kazakistan’da bazı bölgelerde altyapı eksiklikleri ve lojistik sorunlar bulunmaktadır. Bu durum, tarım ürünlerinin depolanması ve taşınmasında zorluklar yaşanmasına yol açabilir. Özellikle, soğuk zincir gerektiren ürünlerin taşınması, lojistik sorunlarla karşılaşabilir. Türk tarım ürünlerinin Kazakistan’a ulaşımı sırasında yaşanabilecek lojistik aksaklıklar, tedarik zincirinin verimsiz olmasına neden olabilir.

6.7 Yüksek Ulaşım Maliyetleri

Kazakistan’ın coğrafi olarak geniş bir alanı kapsamaması, lojistik ve ulaşım maliyetlerini artırmaktadır. Özellikle, Türkiye’den Kazakistan’a yapılan kara yolu taşımacılığı, gümrük işlemleri ve uzun mesafeler nedeniyle yüksek maliyetlere yol açabilir. Hava yolu taşımacılığı daha hızlı olsa da, genellikle daha pahalıdır. Bu yüksek taşıma maliyetleri, Türk tarım ürünlerinin Kazakistan pazarındaki rekabetçiliğini etkileyebilir.

6.8 Doğal Afetler ve İklim Değişikliği

Kazakistan’daki iklim koşulları ve doğal afetler de tarım sektörünü etkileyebilir. Özellikle, kuraklık ve su kaynaklarının azlığı gibi iklim değişikliği etkileri, tarım üretimini ve dolayısıyla tedarik zincirini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu durum, Kazakistan’daki tarım sektöründe belirsizliklere yol açabilir ve Türk ihracatçılarının tedarik süreçlerinde aksaklıklar yaşanmasına neden olabilir.

Özetle, Kazakistan, Türk tarım ürünleri için büyük bir pazar fırsatı sunmakla birlikte, bir dizi tehdit ve zorluk da barındırmaktadır. Yoğun rekabet, korumacı politikalar, tüketici tercihindeki farklılıklar, ekonomik dalgalanmalar, siyasi belirsizlikler ve lojistik zorluklar gibi faktörler, ihracatçıları olumsuz etkileyebilir. Türk firmalarının, bu tehditlere karşı stratejik olarak hazırlıklı olması, pazar araştırmalarına yatırım yapması ve yerel şartlara uygun çözümler geliştirmesi gerekmektedir. Bu sayede, Kazakistan pazarında sürdürülebilir ve rekabetçi bir konum elde etmek mümkün olacaktır.

7. İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Kazakistan, Türk tarım ürünleri için potansiyel bir pazar olmakla birlikte, ihracatın artırılması için firmaların stratejik yaklaşımlar benimsemesi gerekmektedir. Aşağıda, Kazakistan’a tarım sektörü ihracatını artırmak için firmalara yönelik bazı öneriler bulunmaktadır:

7.1 Pazar Araştırması ve Yerel İhtiyaçları Anlamak

Kazakistan’a ihracat yapmak isteyen firmalar, pazar araştırmalarına ciddi bir şekilde yatırım yapmalıdır. Kazakistan’ın tarım sektöründe hangi ürünlere talebin arttığı, tüketici alışkanlıkları, yerel üretim düzeyleri ve potansiyel rakipler hakkında detaylı analizler yapılmalıdır. Ayrıca, Kazak tüketicilerinin özellikle tercih ettiği ürünler ve sağlık-trendlerine dayalı talepler dikkate alınarak ürün portföyü oluşturulmalıdır.

7.2 Yerel İşbirlikleri ve Dağıtım Ağı Oluşturulması

Kazakistan’da yerel iş ortakları ile işbirlikleri kurmak, yerel pazara girmek ve ürünleri dağıtmak için kritik öneme sahiptir. Türk firmalarının, Kazakistanlı distribütörler, perakendeciler ve toptancılarla güçlü işbirlikleri kurarak etkili bir dağıtım ağı oluşturması gerekmektedir. Bu ağ sayesinde, Türk tarım ürünleri daha geniş bir müşteri kitlesine ulaşabilir ve rekabet avantajı sağlanabilir.

7.3 Kalite Standartlarına ve Yerel Düzenlemelere Uyum

Kazakistan’daki yasal düzenlemelere, ithalat prosedürlerine ve kalite standartlarına uyum sağlamak önemlidir. Kazakistan Tarım Bakanlığı’nın ve ilgili otoritelerin belirlediği kalite kriterlerine uygunluk, ürünlerin kabul edilmesinde ve satışında kritik rol oynar. Türk firmaları, Kazakistan’daki zorunlu belgeler ve ithalat prosedürleri hakkında bilgi edinmeli, etiketleme ve ambalajlama gereksinimlerine dikkat etmelidir.

7.4 Rekabetçi Fiyatlandırma Stratejisi

Kazakistan’daki yerli üreticiler ve diğer uluslararası rakipler ile rekabet edebilmek için Türk firmaları uygun fiyatlandırma stratejileri geliştirmelidir. Fiyatlandırma, maliyetlerin düşürülmesi, lojistik verimlilik ve yerel pazara uygun fiyat teklifleri sunulması ile optimize edilebilir. Ayrıca, fiyat dışında kalite ve ürün farklılaştırma unsurlarına da odaklanmak, rekabette önemli bir avantaj sağlayabilir.

7.5 E-Ticaret ve Dijital Pazarlama Yöntemlerinin Kullanılması

E-ticaret, Kazakistan'daki tarım sektöründeki ticaretin hızla dijitalleşmesine katkı sağlamaktadır. Türk firmaları, e-ticaret platformları ve sosyal medya kullanımı ile ürünlerini dijital ortamda tanıtmalı, tüketicilere kolay ulaşım sağlamalıdır. Kazakistan'daki pazaryerlerinde yer alarak, Türk tarım ürünlerini çevrimiçi satış kanallarından satmak, hem maliyetleri düşürür hem de daha geniş kitlelere ulaşmayı sağlar. Özellikle yerel pazarda dijital pazarlama ve sosyal medya stratejileri ile marka bilinirliğini artırmak önemlidir.

7.6 Tarım Fuarları ve Ticaret Heyetlerine Katılım

Kazakistan'daki önemli tarım fuarlarına katılmak, yerel firmalar ve ithalatçılarla doğrudan temas kurma fırsatı sunar. Türk firmalarının, Kazakistan'daki sektörel fuarlara katılarak hem pazarın trendlerini takip etmeleri hem de potansiyel alıcılarla yüz yüze görüşmeler yapmaları büyük önem taşır. Ayrıca, Türkiye ve Kazakistan arasında düzenlenecek ticaret heyetleri ve iş forumları da ihracatçı firmaların yerel iş dünyasıyla güçlü bağlantılar kurmasına yardımcı olabilir.

7.7 İhracat Lojistiği ve Nakliye İyileştirmeleri

Kazakistan'a ürün ihracatını artırmak için lojistik ve nakliye süreçleri daha verimli hale getirilmelidir. Türk firmaları, Kazakistan'a ihracat yaparken taşıma maliyetlerini düşürmek ve teslimat sürelerini kısaltmak için uygun taşıma modları seçmelidir. Kara yolu, demir yolu ve hava yolu taşımacılığının avantajlarını değerlendirerek lojistik süreçleri optimize etmek, ihracatın artmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, gümrük işlemlerinin daha hızlı ve sorunsuz gerçekleşmesi için Kazakistan'daki gümrük prosedürleri hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir.

7.8 Hedefe Yönelik Pazarlama ve Reklam Stratejileri

Kazakistan pazarındaki hedef kitleye yönelik etkili pazarlama ve reklam stratejileri oluşturulmalıdır. Türk firmaları, Kazakistan'daki tüketici alışkanlıklarına uygun kampanyalar ve tanıtımlar yaparak, ürünlerin talebini artırabilir. Ayrıca, yerel televizyon kanalları, radyo ve basılı medya ile yapılan reklamlar, pazarda güçlü bir yer edinilmesine yardımcı olabilir.

7.9 Finansal Destek ve Teşviklerden Yararlanma

Kazakistan'daki ihracat fırsatlarını artırmak için finansal teşvikler ve devlet desteklerinden faydalanmak önemlidir. Kazakistan hükümeti, yerli üreticiyi ve yatırımcıyı desteklemek amacıyla çeşitli vergi teşvikleri ve sübvansiyonlar sunmaktadır. Türk firmalarının, bu teşviklerden yararlanarak maliyetlerini azaltmaları ve rekabetçi bir fiyatla ürünlerini piyasaya sürmeleri mümkündür.

7.10 Ürün Çeşitliliği ve İnovasyon

Kazakistan pazarında farklı ürün segmentlerine hitap etmek için Türk firmaları, çeşitliliği artırmalı ve inovasyona odaklanmalıdır. Örneğin, organik tarım ürünlerine yönelik talep giderek artmaktadır. Türk firmaları, organik ürünler, sağlıklı gıda seçenekleri ve sürdürülebilir tarım yöntemleri gibi yenilikçi ürün gruplarına yatırım yaparak pazar paylarını artırabilirler.

Özetle, Kazakistan, Türk tarım sektörüne büyük fırsatlar sunmakta olup, ihracatçılarımızın başarı sağlamak için çeşitli stratejiler geliştirmesi gerekmektedir. Pazar araştırmalarına dayalı

kararlar almak, yerel iş ortaklıkları kurmak, lojistik süreçleri iyileştirmek ve dijital pazarlamaya yatırım yapmak, Kazakistan pazarında rekabetçi bir avantaj sağlamak için önemli adımlardır.

8. Diğer Hususlar

Kazakistan, Türk firmaları için tarım sektörü başta olmak üzere farklı sektörlerde birçok fırsat sunmaktadır. Ancak, bu pazara girerken dikkat edilmesi gereken birkaç önemli husus bulunmaktadır. Aşağıda, Kazakistan'la ilgili belirtmekte fayda görülen diğer hususlar sıralanmıştır:

8.1 Yasal Düzenlemeler ve İthalat Prosedürleri

Kazakistan'a ihracat yaparken, yerel yasal düzenlemelere tam uyum sağlanması gerekmektedir. Kazakistan'ın gümrük mevzuatı, özellikle tarım ürünleri ile ilgili oldukça detaylıdır ve sık sık güncellenebilmektedir. Bu nedenle, Kazakistan'a ürün göndermeden önce güncel yasal düzenlemeler hakkında bilgi edinmek, ithalatçılar ve gümrük işlemleriyle ilgili prosedürleri dikkatlice takip etmek önemlidir.

8.2 Ekonomik Durum ve Siyasi İstikrar

Kazakistan'ın ekonomik durumu, dış ticaret yapacak firmalar için oldukça önemlidir. Son yıllarda Kazakistan, ekonomik büyüme gösterse de, enerji fiyatları, döviz kurları ve uluslararası ticaret politikaları gibi faktörler, ticaretin seyrini etkileyebilir. Ayrıca, Kazakistan'daki siyasi istikrar da yatırımlar için belirleyici bir faktördür. Dolayısıyla, ekonomik ve siyasi gelişmeleri takip etmek, risklerin minimize edilmesine yardımcı olabilir.

8.3 Kültürel Farklılıklar ve İş Yapma Kültürü

Kazakistan, Türk firmaları için yakın ve benzer bir pazar gibi görünse de, kültürel farklılıklar ve iş yapma alışkanlıkları dikkate alınmalıdır. Kazak iş dünyasında, güçlü bir ilişkiler ağına ve güvene dayalı bir iş yapma kültürü hakimdir. Bu nedenle, iş görüşmeleri yapmadan önce yerel iş alışkanlıkları hakkında bilgi edinmek, güven kazanmak ve uzun vadeli ilişkiler kurmak önemlidir. Ayrıca, Kazakistan'daki bazı bölgesel farklılıklar da iş yapma şeklini etkileyebilir.

8.4 Lojistik ve Altyapı

Kazakistan'ın coğrafi konumu, lojistik açısından büyük avantajlar sağlasa da, bazı bölgelerde altyapı eksiklikleri veya sınırlı erişim gibi zorluklarla karşılaşılabilir. Karasal taşımacılık ve demir yolu taşımacılığı önemli bir rol oynarken, hava yolu taşımacılığı da kısa mesafelerde oldukça etkilidir. İhracat yapacak firmaların, nakliye süresi, gümrük işlemleri ve taşıma maliyetlerini göz önünde bulundurarak en uygun taşımacılık yöntemini seçmeleri gerekmektedir.

8.5 Yerel Pazarın Potansiyeli ve Talep Artışı

Kazakistan'da tarım sektörü, büyüme potansiyeli taşıyan önemli bir alandır. Artan nüfus ve gelişen şehirleşme ile birlikte gıda talepleri de hızla artmaktadır. Kazakistan, çevre ülkelerle güçlü ticaret bağları kurmuş ve bölgesel ihracat kapasitelerini artırmıştır. Bu durum, Kazakistan'ı çevre ülkeler için bir lojistik merkez haline getirmektedir. Bu nedenle, Kazakistan'daki pazar potansiyeli sürekli olarak artmakta olup, Türk firmaları için büyük fırsatlar sunmaktadır.

8.6 Devlet Teşvikleri ve Destekler

Kazakistan hükümeti, yerli ve yabancı yatırımcıları teşvik etmek için çeşitli destekler sunmaktadır. Tarım sektörüne yönelik hükümetin sunduğu teşvikler, sübvansiyonlar, vergi indirimleri ve diğer finansal destekler, Türk firmaları için büyük fırsatlar yaratmaktadır. Kazakistan'daki devlet destekleri ve teşviklerden nasıl faydalanılacağı konusunda yerel ticaret odaları ve ithalatçı firmalar ile işbirliği yaparak detaylı bilgi edinmek faydalı olacaktır.

8.7 Dış Ticaretin Dijitalleşmesi ve E-Ticaret

Kazakistan, dijitalleşme sürecine girmekte olup, bu durum e-ticaretin büyümesine katkı sağlamaktadır. Hem yerel hem de bölgesel pazarlarda dijital platformlar üzerinden satış yapmak, Türk firmaları için yeni fırsatlar yaratmaktadır. Kazakistan'daki e-ticaret potansiyelini keşfetmek, çevrimiçi satış stratejileri geliştirmek ve dijital pazarlama kampanyalarına yatırım yapmak, ticaretin artmasına katkı sağlayabilir.

8.8 Ticaret Hacminin Artması ve Yeni Pazarlar

Kazakistan, Türkiye'nin Orta Asya'daki önemli ticaret ortaklarından biridir ve bu işbirliğini daha da geliştirmek için büyük fırsatlar vardır. Kazakistan, gıda, tarım ve sanayi sektörlerinde Türk ürünlerine olan talebini artırmaktadır. Ayrıca, Kazakistan'ın ticaret hacminin büyümesi, bölgesel pazarlarda yeni fırsatlar yaratmaktadır. Türk firmaları için Kazakistan, sadece kendi pazarı değil, aynı zamanda bölgeye açılan bir kapı olarak da önemli bir fırsattır.

8.9 Yerel İhracatçı Firmaların Güçlendirilmesi

Kazakistan'daki yerel firmaların kapasitesinin güçlendirilmesi ve yerel üretimin artırılması, Türk firmalarının Kazakistan'daki pazar paylarını artırmalarına yardımcı olabilir. Yerel üreticilerle işbirliği yaparak, karşılıklı fayda sağlayacak stratejik ortaklıklar kurmak, hem Türk firmaları hem de Kazak iş dünyası için yararlı olabilir. Bu işbirlikleri, ürün çeşitliliğini artırabilir ve pazarın taleplerine daha hızlı yanıt verilmesini sağlayabilir.

Özetle, Kazakistan ile ticaret yapmak isteyen Türk firmaları için önemli fırsatlar ve zorluklar bulunmaktadır. Yasal düzenlemeler, kültürel farklar, lojistik zorluklar ve yerel pazarın dinamikleri gibi unsurlar dikkate alınarak doğru stratejiler geliştirilmelidir. Bu stratejilerle Kazakistan'daki pazar payını artırmak, ihracat fırsatlarını değerlendirmek ve sürdürülebilir bir iş ilişkisi kurmak mümkündür.

9. Kazakistan'da Tarım Sektöründe Yatırım Yapan Türk Firmaları

Kazakistan'da tarım sektöründe yatırım yapan Türk firmaları, genellikle tarım üretimi, gıda işleme, sulama sistemleri ve tarım teknolojileri gibi alanlarda faaliyet göstermektedir. Türk şirketlerinin Kazakistan'da gerçekleştirdiği yatırımlar, iki ülke arasındaki ticari ilişkileri güçlendirmekte ve Kazakistan'ın tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlamaktadır. İşte Kazakistan'da tarım sektöründe yatırım yapan bazı Türk firmaları:

1. Ülker Bisküvi: Ülker, Kazakistan'da gıda sektöründe önemli bir oyuncudur ve bu ülkenin gıda işleme sektörüne yatırım yapmaktadır. Ülker'in Kazakistan'da fabrikası bulunmakta ve burada

bisküvi, çikolata ve diğer unlu mamuller üretilmektedir. Ülke'nin bu yatırımları, Kazakistan'daki tarımsal ürünlerin işlenmesi ve değerlendirilmesi açısından önemli bir katkı sağlamaktadır.

2. Şişecam: Firma, cam üretimi dışında, bazı tarım ürünlerinin işlenmesine yönelik yatırımlar yapmaktadır. Özellikle Şişecam'ın kazandırdığı modern cam ambalaj üretim tesisleri, tarım sektöründe kullanılan ambalaj ürünleri üretiminde yer alır. Bu tarz üretimler, Kazakistan'daki tarım sektörüne fayda sağlamaktadır.

3. MNG Yatırım: Türk inşaat sektöründe faaliyet gösteren MNG Yatırım, Kazakistan'da tarım sektörüyle bağlantılı bazı altyapı projelerinde yatırım yapmaktadır. Su ve sulama sistemleri, tarım arazilerinin verimliliğini artırma amaçlı yapılan projeler, bu firmaların sektöre olan katkılarını göstermektedir.

4. Yıldız Holding: Firma, gıda sektöründe geniş bir yatırım portföyüne sahip olup Kazakistan'da da faaliyet göstermektedir. Gıda işleme yatırımları ve tarım ürünlerinin işlenmesi konusunda büyük projelere imza atan Yıldız Holding, Kazakistan'ın yerel üreticilerine de büyük katkı sağlamaktadır.

5. Köksal Gıda: Firma, Kazakistan'da gıda işleme ve ambalajlama alanlarında faaliyet göstermektedir. Tarım ürünlerini işleyerek yurt içi ve dışı pazarlara sunmaktadır. Kazakistan'ın geniş tarım alanları ve Türk gıda şirketlerinin teknoloji ve üretim kapasitesi birleşince, bu tarz yatırımlar verimli sonuçlar doğurmaktadır.

6. Duru Gıda: Firma, Kazakistan'da bulgur ve makarna üretim tesisleri kurarak bu alanda yatırım yapmıştır. Bu tesisler, Kazakistan'dan temin edilen buğday ve diğer tarım ürünlerini işleyerek daha fazla katma değer yaratmaktadır. Bu yatırımlar, Türk firmalarının Kazakistan'daki tarım sektörüne katkı sağladığını gösteren örneklerden biridir.

7. Türk Tarım Teknolojileri Firmaları: Kazakistan'da tarım teknolojileri ve sulama sistemlerine yatırım yapan birçok Türk firması bulunmaktadır. Bu firmalar, modern sulama teknikleri, gübreleme, toprak iyileştirme teknolojileri gibi alanlarda Kazakistan'a yatırım yaparak tarım verimliliğini artırmaktadır.

8. Ekin Tarım: Firma, Kazakistan'da tarımsal üretim alanlarında çeşitli projelere imza atmış olan bir firmadır. Yüksek kaliteli tarım makineleri ve ekipmanları tedarik eden firma, Kazakistan'ın tarım altyapısının gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

9. Kırmızıgül Tarım: Bu firma, Kazakistan'ın bazı bölgelerinde meyve ve sebze üretimi gerçekleştiren Türk şirketlerinden biridir. Ayrıca, yerel üreticilere teknik destek ve tarım teknolojisi sağlayarak, Kazakistan'da tarım sektörünün gelişmesine yardımcı olmaktadır.

10. Çimpa Tarım: Kazakistan'a çim, gübre ve diğer tarım ürünlerini tedarik eden bir Türk firmasıdır. Çimpa Tarım, Kazakistan'daki tarım işletmelerine toprak iyileştirme, sulama sistemleri ve verimli üretim teknikleri sunarak yerel tarım sektörüne katkı sağlamaktadır.

11. Alarko Holding: Faaliyet gösterdiği alanlarda dünyada sıralamaya girme hedefiyle yatırımlarını planlayan Alarko Şirketler Topluluğu, Kazakistan'ın Çimkent şehrinde TOO Alsera KZ sera kompleksinin ilk etabının temelini atmıştır. Proje tamamlandığında Kazakistan'ın en büyük serası olacaktır.

12. Tiryaki Agro: Dört kıtada organik gıda ürünlerine ilişkin tedarik zincirini yöneten Tiryaki Agro, Kazakistan'da organik bezelye proteini, buğday gluteni ve nişasta üretimi konusunda çalışmalar yapmaktadır.

Özetle; Türk firmaları, Kazakistan'ın tarım sektöründe önemli yatırımlar yaparak iki ülke arasındaki ticaret ilişkilerinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Kazakistan, geniş arazisi ve stratejik konumu ile Türk yatırımcılar için tarım sektöründe cazip fırsatlar sunmaktadır. Yatırımlar, gıda işleme, tarım teknolojileri, sulama sistemleri ve üretim altyapısının iyileştirilmesi gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. Kazakistan'daki Türk yatırımcılar, tarım sektöründe verimlilik artışı ve işleme kapasitesinin güçlendirilmesi açısından önemli bir rol oynamaktadır. Yukarıda da bahsedildiği üzere, ülkenin yüzölçümü oldukça geniş olduğundan yeni yatırımcılar beklenmektedir.

10. Genel Değerlendirme

Kazakistan, geniş tarım arazileri ve stratejik konumu ile tarım sektöründe büyük bir potansiyele sahiptir. Ülke, dünya çapında önemli tarım ürünleri üreticilerinden biri olarak kabul edilmektedir ve her geçen yıl büyüyen bir tarım sektörüyle yatırımcılar için fırsatlar sunmaktadır.

Öte yandan Kazakistan, geniş yüzölçümü ve farklı iklim koşulları sayesinde zengin tarım çeşitliliğine sahiptir. Ülke, buğday, arpa, mısır, pamuk, şeker pancarı, meyve ve sebzeler gibi çeşitli tarım ürünlerinin üretiminde güçlü bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca, Kazakistan'da hayvancılık ve süt ürünleri de önemli bir tarım alt sektörü olarak öne çıkmaktadır.

Kazakistan'ın tarım sektörü, hükümetin uyguladığı çeşitli teşviklerle hızla gelişmeye devam etmektedir. Ülke, tarımsal üretimin artırılmasına yönelik stratejiler geliştirmiş ve yatırımcılara çeşitli destekler sunmuştur. Ayrıca, Kazakistan, gıda ürünlerinin ihracatında önemli bir potansiyele sahip olup, Rusya, Çin ve Orta Asya ülkeleri gibi pazarlara ihracat yapmaktadır.

Ülke, dünya çapında buğday üretimi yapan ülkelere biri olup, özellikle buğday üretiminde büyük bir pazar payına sahiptir. Buğday üretimi, yüksek verimlilik ve düşük maliyet avantajı sunmaktadır. Ayrıca, buğday işleme sektörü, un ve diğer işlenmiş ürünlere yönelik yüksek talep görmektedir.

Bunun yanı sıra Kazakistan, hayvancılık sektörüne yatırım yapmayı isteyenler için cazip fırsatlar da sunmaktadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, ülke ekonomisi için kritik öneme sahiptir. Süt ve et üretimi, yerel pazarlarda büyümekte olan bir sektördür ve uluslararası pazarlara ihracat fırsatları da sunmaktadır.

Ayrıca Kazakistan, tarımda mekanizasyon seviyesini artırmak isteyen yatırımcılar için cazip bir pazardır. Tarım makineleri ve modern teknolojiler, üretim verimliliğini artırma potansiyeline sahiptir. Bu alanda yapılan yatırımlar, hem tarımsal üretimi hem de işleme süreçlerini optimize edebilir.

Kazakistan, organik tarım ürünlerine olan talebin arttığı da bir pazardır. Bu alanda yatırım yaparak, organik ürünler üreten çiftlikler kurmak, hem yerel pazarda hem de dış pazarlarda rekabet avantajı sağlayabilir. Kazakistan hükümeti, organik tarımın gelişimini destekleyen çeşitli teşvikler sunmaktadır. Sürdürülebilir tarım uygulamaları ve doğal kaynakların verimli kullanımı, gelecekte tarım sektöründe önemli bir trend olacaktır.

Tarım ürünlerinin işlenmesi ve nihai ürünlere dönüştürülmesi, Kazakistan'da hızla gelişen bir sektördür. Yatırımcılar, yerel tarım ürünlerini işleyerek, bu ürünleri hem yerel hem de uluslararası pazarlara sunma fırsatına sahiptir. Kazakistan'ın coğrafi konumu, bu işlenmiş ürünlerin Rusya, Çin ve Orta Asya gibi bölgelere kolayca ihraç edilmesine olanak tanımaktadır.

Tarım ürünlerinin taşınması, Kazakistan'da önemli bir lojistik sorundur. Bu nedenle, tarım ürünleri için lojistik altyapısına yatırım yapmak, önemli fırsatlar sunabilir. Depolama, soğuk zincir lojistiği ve taşımacılık alanlarında yapılacak yatırımlar, tarım ürünlerinin değerini artıracaktır.

Kazakistan, genellikle kurak bir iklime sahip olmasına rağmen, tarımsal üretimi artırmak için sulama teknolojilerine yatırım yapma fırsatı sunmaktadır. Gelişmiş sulama sistemleri ve su yönetimi tekniklerine yapılan yatırımlar, tarım verimliliğini artırabilir ve su kaynaklarının verimli kullanımını sağlayabilir.

Kazakistan hükümeti, tarım sektörüne yapılacak yatırımları teşvik etmek amacıyla birçok avantaj ve kolaylık sunmaktadır. Bu teşvikler şunları içermektedir:

- **Vergi İndirimleri:** Tarım sektöründe faaliyet gösteren yatırımcılara, vergi muafiyetleri ve indirimleri sunulmaktadır.
- **Devlet Destekli Krediler:** Tarım sektörüne yönelik düşük faizli krediler ve finansal destekler sağlanmaktadır.
- **İthalat ve İhracat Kolaylıkları:** Tarım ürünlerinin ithalatında ve ihracatında gümrük vergileri ve işlemlerle ilgili kolaylıklar sağlanmaktadır.

Bu bağlamda Türk yatırımcıların dikkat etmesi gereken bazı hususlar vardır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- **Coğrafi Engeller:** Kazakistan'ın geniş yüzölçümü, tarım ürünlerinin taşınmasını ve dağıtımını zorlaştırabilir. Lojistik altyapısına yapılan yatırımlar, bu engelleri aşmada önemli rol oynayacaktır.

- **İklim Koşulları:** Kazakistan, kurak bir ülke olduğundan, sulama ve su yönetimi stratejileri yatırımcılar için kritik öneme sahiptir.

- **Pazar Fırsatları:** Kazakistan'ın iç pazarı büyümekte ve gelişmektedir. Ancak, uluslararası pazarlarda güçlü rekabetle karşılaşılabilir, bu nedenle doğru hedef pazarların seçilmesi önemlidir.

- **Yasal Düzenlemeler ve Bürokrasi:** Kazakistan'daki yatırımcılar, yerel yasal düzenlemelere ve bürokratik süreçlere aşina olmalıdır. Tarım sektörüne yönelik yasal düzenlemeler, kalite standartları ve ithalat-ihraç prosedürleri konusunda bilgi sahibi olmak yatırımcılar için önemlidir.

Sonuç olarak; Kazakistan tarım sektörü, geniş arazi yapısı, stratejik konumu ve büyüyen iç pazarı ile yatırımcılar için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu fırsatlar arasında buğday ve tahıl üretimi, hayvancılık, organik tarım, gıda işleme, lojistik altyapı ve sulama teknolojileri gibi alanlar öne çıkmaktadır. Kazakistan hükümeti, sektördeki yatırımları teşvik etmek için vergi indirimleri, düşük faizli krediler ve diğer avantajlar sunmaktadır. Ancak, yatırımcıların dikkat etmesi gereken bazı zorluklar da bulunmaktadır. Doğru pazar analizleri, yerel yasal düzenlemelere uyum ve verimli lojistik çözümleri, kazançlı yatırımların temelini oluşturacaktır.

11. Yararlı Adresler

MIZAN Law Firm

Hukuk ve danışmanlık

Yetkili: Aydın AMANKOJAEV

Adres: Almatı, Auezov ilçesi., 5-mhl., 39/48

Tel.: +7 727 327 63 08

Cep: +7 701 342 04 90

Web: www.mizanlaw.kz

e-mail: av.aydinamankojaev@gmail.com

“STAR CONSULTING” (Mali Müşavirlik Firması)

Genel Müdür: **Gülnaz JİRENÇİNA**

Adres: Kalkaman-2, Togısov Sok. No:6

Almatı/KAZAKİSTAN

Tel.: +7 727 337 53 36, 337 53 78

Cep: +7 701 101 18 67, +7 778 555 88 67

E-mail: gulnazhirenchina@hotmail.com

“G&G CONSULTING”

Gülnara Badalova

Adres: Kurmangazı Sok. No:43/37, Almatı/KAZAKİSTAN

Tel.: +7 727 328 17 20, 261 40 00

Cep tel.: +7 701 727 52 50

Faks: +7 727 272 92 50

E-mail: badalovag@yahoo.com \ www.ggconsulting.kz

“JRS Grand” ajansı

Danışmanlık, PR, organizasyon, tercümanlık, Pazar araştırması, mali müşavirlik, vize işlemleri

Müdür: Janna Yergaliyeva

Tel: +7 777 287 08 86

e-mail: zer_taurus@mail.ru, eremus.55@gmail.com

TEM ALMATY

Turizm, B2B organizasyon, transfer, konaklama

Uğur KAVAK

Tel: +7 701 208 13 53,

Umut Bey +7 701 208 13 63

e-mail: info@temtour.net

DESTEK PATENT

Director: **Akhmet Faruk Yamankaradeniz**

Address: Dostyk avenue 91/2 BC Ardin 8th floor, office №801

Almaty, Kazakhstan

Tel.: +77273236566

e-mail: kz@destekpatent.com

«SHA LTD.»

Yetkili Kişi: Şagala RAHİMCANOVA (Türkçe biliyor)

Adres: Astana, Sıganak cad. 25/210, 2 kat

Tel : 007-7172-550646/44 CEP: +7 705 204 0992

E-Posta: sha.perevod@mail.ru

Web-site: www.sha.kz

Danışmanlık hizmetleri, Yeminli tercüme bürosu, Noter ve Avukat bürosu

«KAZAKHSTAN BUSSİNESS WORLD»

Yetkili kişi: Saule TASTANBEKOVA

Adres: Astana, ulitsa Almati 1. Business Center ‘Asyltau’

Tel : 007 775 928 73 44

E-Posta: kudaibergensaule@gmail.com

Danışmanlık hizmetleri, Yeminli tercüme bürosu, Noter ve Avukat bürosu

DELOITTE.KZ

Danışmanlık hizmetleri, Yeminli tercüme bürosu, Noter ve Avukat bürosu

Telefon : Almatı: +7 727 258 13 40, Astana: +7 7172 58 04 80

E-Posta : almaty@deloitte.kz

Web-site: www2.deloitte.com/kz

Danışmanlık hizmetleri, Muhasebe ve vergilendirme, Avukat bürosu

PWC KAZAKHSTAN

Telefon : Almatı: +7 (727) 330 32 00/01, Astana: +7 (7172) 55 07 07

E-Posta: tendersinfo@kz.pwc.com, nursultan.utkelbayev@pwc.com

Web-site: www.pwc.kz

Danışmanlık hizmetleri, Muhasebe ve vergilendirme, Avukat bürosu

KPMG KAZAKHSTAN

Telefon: Almatı: +7 727 298 0898, Astana: +7 717 255 2888

E-Posta: company@kpmg.kz

Web-site: www.home.kpmg/kz

Danışmanlık hizmetleri, Muhasebe ve vergilendirme, Avukat bürosu

«TSL BROKER»

Ofis adresi: Zhangel'din, 31a ofis: 319, 050002, Almatı

Tel: 007 701 950 11 11, 007 727 397 70 76

E-Posta: d.beisenkulov@tsl.com.kz

Gümrük Müşavirliği Hizmetleri, Danışmanlık Hizmetleri

Bireysel olarak hukuk ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır.

Yetkili kişi: Ruslan ABDULOV

İletişim bilgileri:

Tel.: 007 701 111 35 73

E-posta: ruabdulov@gmail.com

12. Kaynakça

1. Kazakistan Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı
 - Resmi web sitesi: <http://www.minagri.gov.kz>
 - Tarım sektörü hakkında güncel raporlar ve istatistikler.
2. Kazakistan İstatistik Komitesi
 - Web sitesi: <http://www.stat.gov.kz>
 - Kazakistan'ın genel istatistiksel bilgiler.
3. Kazakistan Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı
 - Web sitesi: <https://www.gov.kz/memleket/entities/economy>
 - Tarım sektörünün ekonomik durumu hakkında raporlar ve analizler.
4. World Bank - World Development Indicators
 - Web sitesi: <https://data.worldbank.org>
5. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)
 - Web sitesi: <http://www.fao.org>
 - Tarım üretimi, gıda güvenliği, iklim değişikliği gibi konularda küresel ve bölgesel raporlar.
6. Kazakistan Tarım Araştırmaları Enstitüsü
 - Web sitesi: <http://www.kazagro.kz>
 - Kazakistan tarımındaki en son araştırmalar ve inovasyonlar hakkında bilgiler.
7. Kazakistan Tarım Fuarları ve Etkinlikleri (KazAgro, KazFarm)
 - Web sitesi: <http://www.kazagro.kz> ; <https://kazfarm.kz/en/>
8. OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development
 - Web sitesi: <http://www.oecd.org>
 - Tarım politikaları, sürdürülebilir kalkınma ve tarım sektörü üzerine raporlar.
9. International Trade Centre (ITC)
 - Web sitesi: <https://www.intracen.org>
 - Kazakistan'ın tarım sektörüne dair ticaret ve pazar raporları.
10. Kazakistan Tarım Sektörü ile İlgili Yerel Araştırmalar ve Analizler
 - Kazakistan'daki üniversiteler, araştırma merkezleri ve bağımsız analistlerin yayımladığı sektörel analizler.
11. Kazakistan Merkez Bankası
 - Web sitesi: <http://www.nationalbank.kz>
 - Tarım sektörü ile ilgili finansal veriler, makroekonomik göstergeler ve yatırım analizleri.
12. Ekstra Kaynaklar
 - Yerel Gazeteler ve Medya.
 - Tarım Sektörü ile İlgili Uluslararası Raporlar.
 - Çeşitli tarım derneklerinin, ticaret odalarının ve uluslararası araştırma kurumlarının raporları.